

prosvetni delavec

List delavcev v vzgojnoizobraževalnih zavodih

Ljubljana, 17. januarja 1975 – številka 1

Smeh

„Nasmej se – in povem ti, kakšen si!“
„To je lahko. A povej mi nekaj, čemur se bom lahko nasmejal!“
„To je teže.“

Ali pa ne.
Kakršen je človek in kakor jemlje svet okrog sebe.
Tako krmarimo skozi življenje – s smehom, krohotom in hihitanjem mnogo laže kot brez tega.

Poslušajte, kaj pa je to?
„Izmejali so ga.“
„Posmehevali so se ji.“
„Zasmehevali so jih.“
To je druga stran smeha. Težja od joka.
JA – MA

Za leto 1975

je treba objaviti v Uradnem listu;

– nekateri so kritizirali, zakaj poleg občinskih izobraževalnih skupnosti oblikuje republiška izobraževalna skupnost še okoliše – toda drugače ne bo šlo, saj je 60 občinskih zborov izvajalcev in 60 občinskih zborov porabnikov, število predstavnikov bi bilo torej preveliko;

– skupščina SR Slovenije ni dala svojih pripomb na osnutek samoupravnega sporazuma, ko bo sprejet, pa se lahko zgodi, da bo doživel težko kritiko. Tedaj bo težko popravljati.

Dejstvo, da se občinske izobraževalne skupnosti že ustanavljajo – po predvidevanjih je bil 15. januar zadnji rok – izobraževalna skupnost Slovenije pa tako rekoč še ni dokončno izoblikovana, postavlja občine v težaven položaj. Nekatere so že poslane izjave za pristop k izobraževalni skupnosti SR Slovenije; upajmo, da bo formalnost ustanovitve

skoraj opravljena. (Formalnosti včasih tudi zavirajo.)

Drugo vprašanje, o katerem so člani izvršnega odbora dalj časa govorili, je program vzgoje in izobraževanja za Slovenijo. Občinske izobraževalne skupnosti in posebne izobraževalne skupnosti imajo svoje programe v veliki večini že izdelane. Republiškega programa vzgoje in izobraževanja – takšnega, ki bi bil tudi finančno zagotovljen, nimamo. Vprašanje je, ali moremo pristati na to, da bo republiški program samo seštevek občinskih in posebnih programov (ki imajo svoje finančno kritje). Da se ne bomo gibali po dveh ali več tiri izobraževanja, je nujen usklajevalen republiški načrt. To je jasno. Izdelala naj bi ga izobraževalna skupnost Slovenije. Toda – kdo bo zagotovil denar, to je vprašanje.

Kar zadeva denar za vzgojo in izobraževanje v tem letu, je treba povedati, da je Gospodarska zbornica dala posebno

dopolnilo, da se za dijaške domove izloča 0,5 % od bruto osebnih dohodkov. Izvršni odbor izobraževalne skupnosti to dopolnilo povsem podpira, saj bo le tako možno uspešno ukrepati. Toda od denarja, predvidenega za štipendije, ni mogoče dajati deleža za dijaške domove, če se prej ne pogovorimo z delovnimi ljudmi v podjetjih. (To bi glede na postopke podpisovanja samoupravnih sporazumov vso zadevo spet zelo zavleklo.) Edino referendumsko tisti, ki zagotavljajo najkrajši postopek reševanja materialnih vprašanj, ker neposredno izražena volja ljudstva ni podvržena pravilom samoupravnih sporazumov.

Na seji so razpravljali tudi o podiplomskem študiju „teorije marksizma in samoupravljanja“. Marksistični center je povabil k sodelovanju vse družboslovne fakultete v Sloveniji in dobil njihov pristanek. Vendar pa želijo stvar postaviti na trden temelj in skleniti samoupravni

Niko Lukež

Pomoč in spodbuda

V društvih prijateljev mladine, pionirskih odredih in njihovih zvezah, kamor so vključeni številni učenci, učitelji, starši, mentorji in drugi družbeni delavci, se že dolgo časa zavzemamo za celodnevno osnovno šolo. Bili smo pobudniki in soustvarjalci dokumentov, ki jih je o celodnevni osnovni šoli sprejela RK SZDL in njeni organi leta 1971 in 1973. Zlasti v slednjem, akcijskem programu, smo v zvezi s tem jasno opredelili izhodišča in določili najpomembnejše nosilce. Dogovorili smo se, da bomo „na poti k uveljavljanju celodnevne organizirane osnovne šole vsebinsko poglobljali, razširjali in zajemali v podaljšano bivanje vse več osnovnošolskih otrok“. Kongresa ZKS in ZKJ, ki sta bila lani, ter zavzemanje CK ZKS, še posebej pa tovariša Popita, so nam dali nove spodbude, poglobljeno usmerjenost in pomembno oporo v naših prizadevanjih pri oblikovanju celodnevne osnovne šole.

Katere so pri tem naše neposredne naloge? Na predsedstvu Zveze prijateljev mladine Slovenije, lani decembra, smo podprli in dopolnili projekt celodnevne osnovne šole in se dogovorili, da se bomo letos ob 30. obletnici obstoja naše organizacije prizadevali ustanoviti v sleherni krajevni skupnosti DPM, ki bo z drugimi dejavniki, družbenopolitičnimi in družbenimi organizacijami, društvi ipd. v sleherni krajevni organizaciji SZDL pobudnik in sooblikovalec akcijskega načrta postopnega prehoda na celodnevno osnovno šolo. Podobno v občinah in v republiki. Na teh osnovah bomo izdelali tudi svoje akcijske načrte v pionirskih odredih, DPM ter njihovih zvezah.

Nadaljnje podružbljanje in demokratizacijo sistema vzgoje in izobraževanja ter odnosov v šolah, boj za idejno angažiranost osnovne šole na temeljih marksizma in samoupravnega socializma – to so prav gotovo naše najpomembnejše naloge. V ZPMS se bomo zavzemali, da bodo pionirske razredne in šolske skupnosti, skupnosti v društvih (društvih Rdečega križa, športnih in telovadnih ipd.), kamor so vključeni številni pionirji, osnova samoupravne in družbene vzgoje otrok, kjer bodo postajali pionirji resnične svobodne in ustvarjalne osebnosti v učnovzgojnem procesu in v vseh oblikah svoje dejavnosti.

V društvih in zvezah prijateljev mladine in prek naših delegatov v družbenopolitičnih in družbenih organizacijah ter v samoupravnih interesnih skupnostih, pa tudi v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti se bomo zavzemali za dosledno spremembo položaja vzgojnoizobraževalne dejavnosti, ki se samoupravno združuje z drugimi dejavnostmi v enoten sistem združenega dela. To pomeni hkrati zagotoviti tak družbeni in ekonomski položaj prosvetnih delavcev, kot ga imajo delavci na drugih področjih združenega dela. Kajti le v tem primeru bo učitelj subjekt vzgoje in bo znal vrednotiti, spodbujati in usmerjati prizadevanja, da bodo tudi učenci subjekt v učnovzgojnem procesu. To je tudi eden od temeljnih pogojev, da bomo dobili v kadrovske šole za prihodnje učitelje mlade ljudi z vsemi moralnopolitičnimi lastnostmi, ljudi z naprednim, marksističnim ravnanjem in pogledom na svet.

Zavzemali se bomo tudi za to, da se bo glas staršev v učnovzgojnem procesu osnovne šole bolj upošteval, da se bodo starši na sleherni osnovni šoli samoupravno konstituirali in prek sveta staršev, ki mora biti delegatsko sestavljen in delegatsko delovati, enakopravno odločali o vseh vprašanih življenja in dela šole. Sveti za starše pri zvezah DPM, v občini in republiki jim bodo pomagali, spodbujali, svetovali in organizirali zanje in za njihova vodstva posvetovanja ipd.

PO 473/1977

sporazum z imenovanimi fakultetami, visoko šolo za organizacijo dela v Kranju, izobraževalno skupnostjo SR Slovenije, dalje raziskovalno skupnostjo, kulturno skupnostjo, gospodarsko zbornico in izvršnim svetom skupščine SR Slovenije. Dalekosežna je zamisel, naj bi marksistični center prerasel v marksistično akademijo. Za zdaj bo vpis v glavnem izreden

– saj bi bilo težko nenadoma več sposobnih ljudi pogrešiti na delovnih mestih. Predavanja bi bila v strnjениh ciklih enkrat mesečno. Zazeleno pa je, da bi podjetja in ustanove vsaj nekaterim omogočila, da bi samo študirali in tako čimprej lahko dosegli stopnjo magistra teorije marksizma in samoupravljanja.

N. MAURER

Priznanja

Na 26. občnem zboru Društva matematikov, fizikov in astronomov Slovenije, ki je bil lanskega decembra v Portorožu, so podelili priznanja najboljšim. Dr. Lavo Čermelj je bil proglašen za častnega člana društva. To priznanje je zaslužil s svojim delom na področju matematike, fizike in astronomije na Slovenskem.

Kot je že nekaj let v navadi, so bila podeljena priznanja učiteljem za delo z mladimi matematiki, fiziki in astronomi. Letos so se štiriindvajsetim nagajencem pridružili: Jože Karčnik (Idrija), Janez Krajnc (Jesenice), Vera Maver (Sempeter pri Novi Gorici), Draga Poženel (Ljubljana) in Marjeta Valentinčič (Novo mesto).

Didaktični paket in in večja podpora mladinskemu tisku

Nekaj misli z 9. redne seje sveta za vzgojo in izobraževanje pri RK SZDL Slovenije v Ljubljani

Učbenik je konkurenčno blago. Založbe, ki jih za tovrstno dejavnost družba ne subvencionira že od leta 1970, so morale zviševati cene učbenikov in jih prodajati po ekonomski ceni. Učbeniki so postali razkošje, zlahka dosegljivo samo nekaterim.

Po podatkih zavoda za šolstvo SR Slovenije so se cene nekaterih obveznih učbenikov za osnovne in srednje šole v zadnjih letih zvišale za 271 %. Zato ni naključje, da kroži po naših, predvsem srednjih strokovnih šolah več kot 400 skript različnih avtorjev, ki jih izdajajo šole mimo pravilnika o potrjevanju učbenikov za osnovne in srednje šole in katerih kakovost je večkrat dvomljiva.

Učbenike je treba obravnavati kot enega najvažnejših pripomočkov za modernizacijo in racionalizacijo pouka; zato je treba poskrbeti in urediti vsa organizacijsko-tehnična, materialna in finančna vprašanja, ki so v zvezi z izdajanjem učbenikov.

Pri tem bi moralo obveljati načelo — prvič, da učbenikov ne moremo obravnavati in izenačevati z vsemi vrstami blaga, in drugič, dokler ni mogoče uresničiti zahteve, da bi bili učbeniki za vse učence obveznih šol brezplačni (kar bi se že vendarle lahko zgodilo), bi morali biti vsaj dosegljivi tudi za otroke delavcev z nizkimi osebnimi dohodki.

Ponovljena je bila tudi misel, naj bi „tradicionalne“ učbenike, kot so npr. berila itd. natisnili v čimveč izvodih in naj bi bili veljavni več let. Te temeljne učbenike bi potem popolnili v tako imenovani „DIDAKTIČNI PAKET“, ki bi z delovnimi zvezki, zbirko vaj za fiziko in kemijo, s priložniki z didaktično-metodičnimi in snovnimi navodili za učitelje ustrezal potrebam sodobnega pouka. Poleg tega je treba spremeniti način preskrbe učbenikov in drugih potrebnih s sodobno organizirano distribucijo učbenikov prek sol. Tako bi na šolah nastajale zaloge učbenikov, učil, knjig in drugih potrebščin. To bi bilo treba zagotoviti s posebnim samoupravnim sporazumom izobraževalnih organizacij in izobraževalnih skupnosti.

Ob tem pa je treba poudariti, da je tudi MLADINSKA PERIODIKA NUJEN IN NEPOGREŠLJIVI DEL UCENIKOV. Mladinski tisk je prožno, sprotno dopolnilo pouka, kot sveža informacija pa mora biti še posebej dosegljiv vsakemu učencu.

Zal pa tudi na tem področju ugotovljamo negativno bilanco. Mladinski tisk je predrag. Mladinska knjiga kot specializirana založba za mladinski tisk ne more kriti vseh stroškov iz svojih notranjih rezerv, po drugi strani pa bi pretirana podražitev mladinskih periodike zavrla pot do mladih bralcev, ki jim je ta periodika namenjena.

LADISLAV LESAR

Preskope investicije — kamen spotike

29. seja skupščine izobraževalne skupnosti Slovenije 9. januarja t. l. v prostorih kluba poslancev je minila v znamenju delovnega in kritičnega dogovora o minulem in prihodnjem delu te institucije.

Bistvo razprave delegatov je bilo usmerjeno v sprejem že predlaganih dogovorov; to je splošnega, o temeljnih načelih in splošnih obveznostih udeležencev pri sklepanju in izvajanju družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov na področju razporejanja dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke ter na področju splošne porabe — ter še posebej o družbenem dogovoru za leto 1975 o razporejanju dohodka in osebnih dohodkov ter gibanju, obsegu in strukturi porabe v letu 1975.

Skupščina je sklenila podpisati oba predlagana dokumenta; v ta namen je pooblastila predsednika skupščine Franca Branislja. Če bi bilo treba besedilo popraviti, velja soglasje le, če spremembe ne bi bile v preveliko škodo smotrom vzgoje in izobraževanja.

Predlog prvega družbenega dogovora je bil soglasno sprejet. Udeleženci tega družbenega dogovora se obvezujejo, da bodo delovali tako, da bo s samoupravnimi sporazumi in drugimi samoupravnimi akti zagotovljeno uresničevanje politike, ki je opredeljena z resolucijo o družbenoekonomski politiki in razvoju SRS, ter neposrednih nalog, ki iz tega izhajajo.

K družbenemu dogovoru o razporejanju dohodka in osebnih dohodkov ter gibanju, obsegu in strukturi porabe v letu 1975 pa so imeli delegati nekaj pripomb, ki so izražale zaskrbljenost glede uresničitve teh sklepov, posebej pa so opozorili na predvidene investicije na vzgojno izobraževalnem področju.

Posebna pozornost je bila namenjena gradnji dijaških in študentskih domov, ki s sedanjo kapaciteto ne dosegajo tiste ravni, ki je nujno potrebna za normalno vključevanje, zlasti podeželske mladine v vse večje zahteve sodobnega študija.

Ponavljajoči se kamen spotike na vzgojnoizobraževalnem področju so investicije; zato je bilo rečeno, da se v ta namen lahko zagotovi denar, ne glede na predvideno porabo na tem področju.

To misel je podprl tudi predsednik izvršnega odbora Jože Deberšek, ki je dejal, da so sredstva namenjena vzgojno izobraževalnemu sistemu sicer precejšnja, toda še zmerom ne dovolj velika za pokrivanje vseh perečih potreb.

To je bila zadnja seja skupščine izobraževalne skupnosti Slovenije v tej sestavi.

Tovarišica Milena Borovac se je zahvalila vsem sodelujočim za izčrpano sodelovanje. Sklepna misel dr. Avguština Laha pa je izzvenela kot pobuda za večje, še tvornejše sodelovanje, angažiranost in predanost smotrom kulture in izobraževanja.

L. LESAR

Dan koroških prosvetnih delavcev

»Slovinci nočemo umreti!«

Koroški prosvetni delavci iz dravogradske in ravenske občine so se sredi decembra že četrty zbrali ob svojem dnevu. V Titovem domu na Ravnah so najprej poslušali poročilo o nalogah na področju vzgoje in izobraževanja po slovenskem in zveznem kongresu zveze sindikatov, nato pa so z velikim zanimanjem sledili besedam najvidnejših predstavnikov koroških Slovincov v Avstriji. Zbranim učiteljem in vzgojiteljem so spregovorili: dr. Jožko Tišler, dr. Franci Zwitter in dr. Pavle Zablatnik.

Vsi trije so obravnavali probleme, ki tarejo Slovence v Avstriji.

„Slovinci nočemo umreti!“ je poudaril dr. Jožko Tišler, predsednik Narodnega sveta koroških Slovincov v svojem govoru zbranim učiteljem in vzgojiteljem. Dejal je, da so v Avstriji vsi zakoni, ki zadevajo manjšino na Koroškem, sprejeti po državni pogodbi iz leta 1955, krivični do Slovincov. Kratijo jim pravice, ki so zapisane v državni pogodbi in drugih dokumentih mednarodne veljave. Dr. Jožko Tišler je omenil tudi zanimivo misel nekega nemškega pisatelja, ki je že pred leti zapisal, da so Slovinci cenjeni kot zidarji in „cimpermani“, kot izobraženci pa ne. Te nekdaj misli nemškega pisatelja so še danes na avstrijskem Koroškem kruta resnica.

Dr. Pavle Zablatnik, ravnatelj slovenske gimnazije v Celovcu, je zbranim povedal nekaj zanimivih podatkov o rasti slovenske gimnazije. Gimnazija „ho prek sodišča zahtevala zaščito v zvezi z napisom na transparentu, ki so ga šovinisti 10. oktobra nosili po Celovcu: „Največji strup — slovenska gimnazija v Celovcu!“ Kljub nerazumevanju avstrijskih oblasti in nenehnemu pritisku pa je rast gimnazije lahko porok, da Slovinci na avstrijskem Koroškem zares ne bodo umrli. Ob ustanovitvi leta 1957 je gimnazija imela 101 dijakov, danes jih je v 18 razredih 436. In ko bo verjetno marca 1975 dokončana nova gimnazija, bo delo lahko še uspešnejše. O gradnji nove gimnazije je bilo že veliko napisanega, toda k temu je treba dodati še podatek, da je „konkurenčna“ nemška gimnazija v Velikovu že od septembra vseljena, čeprav so jo pričeli graditi le nekaj dni pred celovsko. Že to pove, da nekaterim na avstrijskem Koroškem ni povšeči napredek slovenske gimnazije.

Dr. Franci Zwitter, predsednik slovenskih organizacij na Koroškem, je podrobno opisal sedanji položaj Slovincov v Avstriji. Povedal je, da se pritisk na Slovence stopnjuje, zlasti po 50. obletnici plebiscita leta 1970. Dejal je, da ne gre samo za dvojezične krajevne napise, ampak še za druge probleme. Slovinci so odločno proti preštevajanju; zahtevajo enakopravnost vseh jezikov na uradnih in sodiščih ter pouk slovensčine brez posebnega prijavljanja...

Povsod, kjer Slovinci opozarjajo na svoje probleme, je sicer veliko razumevanja, zelo malo pa določnih in vidnih rezultatov tega razumevanja.

Dr. Franci Zwitter se je v imenu vseh koroških Slovincov v Avstriji zahvalil matičnemu narodu in zvezni jugoslovanski vladi za pomoč.

Ob koncu srečanja s predstavniki koroških Slovincov je predsednik temeljne izobraževalne skupnosti Ravne Foris Feldin prebral protestno pismo proti dejavnosti avstrijske vlade, v katerem je izražena odločna zahteva vseh slovenskih koroških prosvetnih delavcev po zaščiti slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. Zvezni

izvršni svet naj zahteva od Avstrije na določena vprašanja tudi določne odgovore.

V drugem delu programa dneva koroških prosvetnih delavcev so okoli 100 učiteljem in vzgojiteljem podelili priznanja in nagrade, v kulturnem programu pa je nastopil še koroški akademski oktet.

JURE SRNKO

Deset let uspešnega humanitarnega dela

Skrb za duševno prizadete otroke in mladostnike je bila desetletja interna zadeva majhnega števila defektologov — ortopedagogov, ki so bolj ali manj za svojo pobudo, često ob majhnem razumevanju okolice za težko pedagoško problematiko usposabljanja mentalno nerazvite mladine orali ledino za usposabljanje te kategorije prizadetih. Pogled v zgodovino slovenske ortopedagogike kazeta letnici ustanovitve prvih posebnih osnovnih šol na naših tleh, in sicer 1908 v Ljubljani in 1913 v Mariboru. V obdobju med obema vojnama so ustanovili posebne oddelke pri nekaterih osnovnih šolah, kot npr. Ljubljana-Vič, Sentvid nad Ljubljano, Ljubljana-Polje, Trbovlje, Celje, Šoštanj, Rogaska Slatina, Murska Sobota in Laško. Defektologov je bilo malo in še ti so morali biti včasih zelo vztrajni, da so izbojevali za svoje učence vsaj nekaj pravic. Po osvoboditvi leta 1945 pa se je tudi posebno šolstvo na Slovenskem zelo razmahnilo; dobili smo ustrezno zakonodajo in pravilnik o razvrščanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Ljubljanska pedagoška akademija pa je v svojih 25 letih obstoja usposobila za delo s prizadetimi otroki in mladostniki nad 300 ortopedagogov; ti z gledno in požrtvovalno nadaljujejo težko delo, ki so ga pred več kot 60 leti začeli redki pionirji. Danes imamo v Sloveniji 34 samostojnih posebnih osnovnih šol. Pri teh šolah je 14 domov za učence. Oddelke za laže duševno prizadete imamo pri 15 osnovnih šolah. Nekateri od oddelkov bodo že v prihodnjih mesecih postali samostojne posebne osnovne šole. Medtem ko smo nekdaj lahko skrbeli samo za laže duševno prizadete, t. i. laže umsko manj razvite ali zaostale (učljive), posvečamo zadnja leta prav po zaslugi republiškega odbora društva za pomoč duševno nerazvitim v SRS precejšnjo pozornost tudi težko umsko manj razvitim, za katere sta bila ustanovljena dva zavoda, in sicer zavod za varstvo in delovno usposabljanje „dr. Marijan Borštnar“ v Dornavi pri Ptuj (ustanovljen l. 1954) ter zavod za delovno usposabljanje v Črni na Koroškem (1968). V Ljubljani uspešno deluje demonstracijski eksperimentalni center (DEC), ki je zavod eksternega tipa za usposabljanje zmerne ter teže umsko manj razvitih z območja Ljubljane (50–60 otrok). Ustrezne oddelke za usposabljanje teh otrok in mladostnikov imamo tudi pri nekaterih posebnih osnovnih šolah. Nad 100 otrok in mladostnikov, ki jih označujemo kot zmerno ali teže ter težko umsko manj razvite, čaka že več let na sprejem v enega navedenih internih zavodov (v Dornavi ali Črni). To priča, da je potrebna gradnja „tretje Dornave“ nekje na ljubljanskem območju. Akcijo za gradnjo ustanove bo treba pospešiti.

Poraja pa se še nov problem: zmerne in teže ter težko duševno prizadeti se polagoma

Poje koroški akademski oktet

(Foto: F. Keber)

starajo in jih bo treba nekako zaščititi in jim omogočiti človeka vredno življenje. Njihovi starši se zaskrbljeno sprašujejo, kaj bo z njihovimi hujše duševno prizadetimi otroki po njihovi smrti. V drugih kulturnih državah je za to ustrezno poskrbljeno: imajo pač primerne zavode, v katerih žive prizadeti. Tudi mi bomo morali nekaj storiti za to!

Deloma je poskrbljeno tudi za predšolske otroke. V Sloveniji je sedem ustanov, ki dajejo vzgojo in varstvo duševno prizadetim otrokom. Brez dvoma so te ustanove zametek prihodnjih, bolj temeljnih prizadevanj za duševno prizadete otroke predšolske dobe.

K temu da je doseglo posebno šolstvo za duševno prizadete pri nas že lep razvoj in da se ta nadaljuje, je veliko prispevalo Društvo za pomoč duševno prizadetim, ki je bilo ustanovljeno leta 1963. Od tedaj je bilo ustanovljenih tudi 34 občinskih ali medobčinskih društev za pomoč nezadostno razvitim osebam. V njih sodeluje 5312 članov.

Tako društva kot zveza teh društev se povezujejo pri svojem delu tudi z drugimi humanitarnimi organizacijami, kot npr. z Zvezo slepih, Zvezo gluhih in naglušnih, Zvezo društev telesnih invalidov, organizacijo Rdečega križa, Zvezo prijateljev mladine, Konferenco za rehabilitacijo invalidov in drugimi. Društva za pomoč duševno nezadostno razvitim povezujejo predvsem stare prizadete, a tudi strokovnjake vseh vrst (defektologe, psihiatre, socialne delavce, pedagoge, psihologe, zdravnike itd.) in druge, ki želijo pomagati duševno prizadetim.

ZGLEDNA MANIFESTACIJA POMOČI

10. decembra 1974 je bila v Ljubljani v klubu poslancev skupščina društva, ki je pomenila hkrati proslavo 10-letnice uspešnega dela republiškega odbora ali (po novem) Zveze društev za pomoč duševno nezadostno razvitim v Sloveniji. Proslava je bila z gledna manifestacija pomoči duševno prizadetim in pobuda za nadaljnje delo na tem humanem področju v prihodnjih letih.

Uvod v skupščino in proslavo 10-letnice je bila dobro pripravljena razstava dokumentacijskega gradiva o razvoju skrbi za duševno prizadete v Sloveniji ter izdelkov otrok in mladostnikov posebnih šol in zavodov v zgornjih prostorih kluba poslancev. Razstava je bila skrbno pripravljena in je imela dva dela: prikazala je dokumentacijsko gradivo o razvoju posebnega šolstva za duševno prizadete v Sloveniji in izdelke učencev posebnih šol. Pozornost je zbujal predvsem prvi del, ki pomeni odlični temelj za snovanje slovenskega ortopedagoškega muzeja na Slovenskem (seveda pri slovenskem šolskem muzeju), ki naj bi zajel vse obširno gradivo o razvoju tega šolstva od prvih začetkov do danes. Strokovni delavci

zavodov za usposabljanje so zbrali pomembno gradivo (dokumente, knjige, zapiske, fotografije, odličja itd.), snujejo pa tudi lokalne šolske muzeje, ki bodo postali del osrednjega defektološkega šolskega muzeja.

Skupščine, ki je bila drugič dan, se je udeležilo veliko delegatov, strokovnjakov in gostov iz vse Slovenije. Pozornost so zbudili predvsem poročilo predsednice Ade Krivičeve, razprava o poročilu in podelitev priznanj mnogim zaslužnim delavcem, ki skrbje za duševno prizadete. Predsednica je v svojem poročilu orisala skrb za duševno nezadostno razvite v Sloveniji v posameznih obdobjih, posebno v letih 1964 do 1974. V tem obdobju je sprožilo društvo mnoga aktualna vprašanja o sistemu celostnega usposabljanja duševno prizadetih. Organiziralo je več uspešnih posvetovanj ter spodbudilo in povezovalo neposredne akcije za izpopolnitev sistema varstva, usposabljanja in zaposlovanja umsko manj razvitih. Posebno veliko je bilo narejenega za odkrivanje in zgodnje obravnavanje prizadetih otrok in razvijanje novih oblik varstva predšolskih otrok. Društvo je pomagalo posebnim osnovnim šolam za laže duševno prizadete in skrbelo za zmerno in teže duševno prizadete. Ada Krivičeva je govorila tudi o problematiki zaposlovanja duševno nerazvite mladine in o vlogi staršev v njihovih organizacijah, o založniški dejavnosti društev, o vlogi in pomenu društva pri oblikovanju pravne ureditve družbene skrbi za duševno prizadete, o študijskem in raziskovalnem delu, o nadaljnjem programu dela ter o organizacijski strukturi društva in njegovih organizacij. Poročilo je sledila obširna razprava, v kateri so delegati opozorili na probleme glede gradnje novega zavoda za skrb za odrasle duševno prizadete, ki potrebujejo posebno dom.

Na skupščini so bila najzanimivejšim delavcem podeljena priznanja za uspešno delo z duševno prizadeto mladino. Približno so prejeli tudi zavod za varstvo in delovno usposabljanje „Dr. Marijan Borštnar“ v Dornavi ter zavod za delovno usposabljanje Črna na Koroškem, DEC Ljubljana, kolektiv posebnih osnovnih šol Maribor, vzgojnega zavoda „Janez Levček“ v Ljubljani, „Avtomobilski klub“ Ljubljana, „Iskra“ v Ljubljani, Tovarna dekorativnih tkanin v Ljubljani, „Stavbar“ v Mariboru ter kolektiv socialnih delavcev zavoda invalidskega pokojninskega zavarovanja v Ljubljani.

Po razrešitvi staremu odboru so izvolili delegati novi odbor, ki mu bo predsedoval Zdravko Tomažin. Od dosedanjih dolgoletnih zaslužnih predsednic Ada Krivičeve so se poslovili zborovalci s hvaležnostjo in priznanjem za njeno veliko prizadevanost in uspehe, ki so bili v zadnjih desetih letih doseženi tudi po njeni zaslugi.

ALBIN PODJAVORŠEK

O vrednotenju učiteljevega dela v celodnevni šoli

Brez sistema ne gre

Celodnevna šola je predvsem boljši „pristop“, pot k uresničitvi vzgojnoizobraževalnih smotrov naše šole... Strah o pretiranem delu je odveč... Ti dve misli smo slišali med drugim na posvetovanju, ki ga je letošnjega 9. januarja organiziral republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja o organizaciji učiteljevega dela, o razporedu delovnega učnega časa ter o spremembah v vrednotenju učiteljevega dela v celodnevni šoli.

O vsem tem še vedno beremo in slišimo nasprotujoča si mnenja: teoretikov z naj-

boljšimi napovedmi in praktikov z malce slabšimi predvidevanji in v strahu, kako bodo to novost občutili na svoji koži. Strah pred obremenitvijo in izkoriščanjem je velik. V nasprotju s tem pa lahko preberemo tudi take in podobne spodbudne izjave: V celodnevni šoli bo učitelj razbremenjen, če bo delo pravilno organizirano. V celodnevni šoli bo delal učitelj manj!

Mnenje republiškega odbora Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja smo prebrali že v eni izmed prejšnjih števil Prosvetnega delavca: Delovni

čas v celodnevni šoli ne sme iti na račun podaljšane učiteljevega delovnega časa, ki je v resnici že tako daljši kot 42 ur tedensko!

Učitelj delovni čas torej ne sme biti „harmonika“, ki bi jo raztegovali po mili volji. Zato meni republiški odbor, da je treba pripraviti merila, s katerimi bo učiteljevo delo normirano. Učitelj delovni čas naj bo tedensko 42 ur, ure, opravljene prek tega delovnega časa, pa naj se vrednotijo za 50% višje, tako kot je to že uveljavljeno v drugih delovnih organizacijah. Kljub vsemu napredku v naši družbi smo namreč še

vedno lahko priča omalovaževanju učiteljevega dela in zavdanju njegovega delovnega časa, prebitega v šoli.

Rešitev je torej le normiranje učiteljevega dela. Tak način vrednotenja zahteva celodnevna šola, je pa tudi v skladu z načelom svobodne menjave dela. Težko si je namreč predstavljati uresničitev tega načela, če učiteljevega dela ne bomo vrednotili po dogovorjenih merilih.

Normirano učiteljevo delo bo pomagalo pri objektivnem nagrajevanju učiteljev, hkrati pa bo tudi olajšalo organizacijo dela na šoli. Laže bo razporediti „pravega človeka na pravo mesto“. Nekateri bodo več poučevali, tisti, ki so spretnejši v različnih vzgojnih oblikah, pa se bodo bolj posvetili obšolskemu delu z učenci. Z ustrezno organizacijo dela bo torej mogoče najti rešitev za celodnevno šolo: ta naj bi bila celodnevna za učence, ne pa za učitelje. Vsa učiteljeva opravila naj bi razporedili tako, da bi upoštevali njegov 42-urni delovni teden.

Mnoge zadeve, ki so sedaj jedro nesoglasij med učitelji v šolah, kjer še nimajo uvedenih meril za vrednotenje dela, bi tako odpadle. Pestra organizacija dela in menjava mentorjev bo prav gotovo bolj privlačna tudi za učence. Prav tako ne bo več sporov o tem, kdo naj prevzame vodstvo svobodnih dejavnosti učencev, saj bo vse delo vključeno v učiteljevo delovno obveznost.

Tudi učitelje v celodnevni šoli je treba nagrajevati po dogovorjenem sistemu, ne pa pavšalno s posebnimi dodatki. Njihov delovni čas je treba ocenjevati z natanko določenimi merili. To je hkrati tudi pot za pravičnejše nagrajevanje kakovosti učiteljevega dela.

Na posvetovanju, ki so se ga udeležili poleg predstavnice SZDL Slovenije, predstavnikov zavoda za šolstvo in predsednika skupne komisije za delitev dohodka in osebnih dohodkov osnovnih šol tudi ravnatelj šol, ki bodo letošnjega februarja prešle na celodnevno šolo, smo slišali tudi precej pripomb, opozoril na težave – materialne in kadrovske, ki jih poskušajo te šole vsaka po svoje reševati. Opozorjali so na veliko obremenitev učitelja v celodnevni šoli, saj bo moral prevzeti vso odgovornost za učenčev uspeh in je ne bo več mogel prenašati na ramena staršev in inštruktorjev.

Zanimive so bile tudi pripombe predstavnikov z drugih območij Slovenije, kjer še nimajo sprejetih meril za vrednotenje učiteljevega dela; vse kaže, da organizacijo in nagrajevanje učiteljevega dela razrešujejo različno. Republiški odbor pa meni, da je nagrajevanje učiteljevega dela treba reševati enotno za vso Slovenijo, zato je sprejel tele sklepe:

Šole, ki bodo uvedle z 2. polletjem celodnevno šolo, imajo pravico do dodatnega denarja za nagrajevanje zaradi uvajanja nove programske strukture. To je treba določiti po merilih novega samoupravnega sporazuma za osnovne šole: celodnevna šola pomeni namreč uvajanje novosti in dodatno obremenitev delavcev šole.

Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja bo pripravil februarja posebno posvetovanje, na katerem bodo tem šolam podrobneje predstavili merila za delovni čas učnega osebja v osnovnih šolah s petdnevnim delovnim tednom, po katerih že tri leta delajo ljubljanske osnovne šole.

Merila bodo objavljena v Prosvetnem delavcu zato, da jih bodo lahko učitelji proučili in razmislili o tem, kako bi na podoben način uredili svojo delovno obveznost na šolah, kjer so zaposleni.

MARJANA KUNEJ

Samoupravni sporazum za osnovne šole

Skupna komisija udeležencev samoupravnega sporazumevanja v osnovnih šolah sporoča podpisnicam tole:

1. Osnutek samoupravnega sporazuma za leto 1975, ki je v razpravi, in h kateremu je 172 podpisnic poslalo pripombe, smo poslali v vednost in obravnavo tudi republiškemu sindikatu, komisiji za presojo, IS SR Slovenije, CK ZKS, republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo, republiški izobraževalni skupnosti in vsem skupnim komisijam za samoupravno sporazumevanje s področja vzgoje in izobraževanja. Hkrati smo sporazum in pojasnilo objavili v Prosvetnem delavcu, tako da so se z osnutkom lahko seznanili vsi, ki se zanj zanimajo in želijo sodelovati pri nastajanju novega sporazuma.

2. Rokovnika, ki smo ga objavili skupaj s sporazumom, ne bomo mogli povsem uresničiti, ker vsi organi, ki so dolžni dati svoja mnenja, stališča in pripombe, teh še niso dokončno oblikovali. To je tudi razumljivo, saj prinaša sporazum toliko novosti, da sta potrebna temeljit premislek in obravnava stališč, preden o sporazumu dokončno povedo svoje mnenje. Doselej znana stališča ocenjujejo sporazum kot korak naprej v vrednotenju učiteljskega poklica, tako glede njegove družbene veljave kot tudi glede materialnega nagrajevanja učiteljevega dela, predvsem bolj kakovostnega dela.

3. Podpisnice so poslale predvsem tele pripombe:

1. Nazivi:
— kdo bo „dodeljeval“ nazive
— kako se bodo „pridobivali“ nazivi
— kdo bo izdelal pravilnik za nazive
— kako se bodo učitelji lahko strokovno izpopolnjevali.

Načeloma govore vse pripombe, ki zadevajo nazive, za to, da so nazivi potrebni, da pa je treba izdelati merila, ki bodo v resnici omogočala strokovno zagretim in sposobnim učiteljem doseči višjo raven vzgojnoizobraževalnega dela in zato napredovanje v poklicu.

2. Analitična ocena delovnih mest:

— izdelati bi bilo treba enotna merila za vrednotenje delovnih mest in odpraviti razpore od — do;
— kdo bo ocenjeval delovna mesta in po kakšnih merilih;
— premalo ali preveč točk za to ali ono merilo.

Konkretnih predlogov ni bilo, kot da sploh ni konkretnih vsebinskih sprememb. Večina pripomb ostaja na ravni kritike, brez predloga o tem, kako bi kritizirano mesto v sporazumu popravili in izboljšali.

3. Dodatki:

— Priznati je treba več za oddaljene in višinske šole.
— Komisija naj bi izdelala bolj podrobno merila za dodatke.

— Hospitacijske in eksperimentalne šole bi po sporazumu dobile preveč.

— Treba je natančneje opredeliti, kdaj komu kaj pripada.
— Dodatek za nadštevilčne oddelke bi bilo treba določiti v sporazumu.

— Zakaj imajo šole z italijanskim učnim jezikom dodatek — saj je italijanščina za Italijane ter za učitelje in učence materin jezik, kot je slovenščina za Slovence.

— Pedagogi, psihologi in socialni delavci terjajo dodatke podobno, kot so predvideni za pomočnike.

4. Priloga II in IV:

Večina podpisnic sodi, da sta prilogi II. in IV. del „tarifnega

pravilnika“ in ne to, kar smo napisali: samo zgled, kako se uporablja samoupravni sporazum, ko šola izračunava sredstva za osebno in skupno porabo.

Tako menijo:
— da razpore niso pravilni
— da srednje indeksne vrednosti niso dobro premišljene
— zakaj niso zajeta v tabelah vsa delovna mesta
— da ima ta ali oni preveč, drugi pa premalo.

Skratka, kot da nismo napisali pojasnila in tolmačenja nekaterih posebnosti sporazuma in kot da ni o samoupravnem sporazumevanju dovolj jasno povedal svojega zakon o samoupravnem sporazumevanju (Ur. l. SRS, 26/73).

5. Sindikalna lista:

Na določbe sindikalne liste za leto 1975, ki jih bomo v celoti prevzeli v sporazumu, ne bomo mogli vplivati med sporazumevanjem, ker bomo, kot smo povedali v uvodu, vedno vnesli v sporazum vso sindikalno listo. Pripombe, ki ste jih poslali sindikalni listi 1975, bomo sporočili naprej.

6. Razno:

— kaj je 42-urna učna obveznost
— kdaj učitelj opravi 42-urno učno obveznost
— kaj je nadura
— koliko se plača pedagoška nadura

— zakaj odbitki za manjkačo izobrazbo, če je nagrajevanje po delu
— kdo bo zagotovil denar

— kako se plačujejo svobodne dejavnosti, zakaj jih ni v sporazumu
— razredništvo ni pravilno vrednoteno

— izdelati bolj podrobna merila za vse vrste dodatkov
— določiti normativne za število učencev v čistih in heterogenih oddelkih in dodatke

— nagrajevanje posebno uspešnih delavcev naj določi sporazum tako, da bo na maso OD dovoljeval 2% in več.

Nasteli bi lahko še vrsto zahtev, ki sodijo v pravilnike o delitvi OD in ne v samoupravni sporazum. Mnoga od vprašanj in mnogi problemi, ki jih vidijo nekatere šole, so že rešeni z zakoni, s predpisi in z navodili.

Prav bi bilo, da bi jih šole upoštevale, ko bodo sestavljale pravilnike za delitev OD, morali pa bi se tudi dogovoriti, da bi nekatere stvari vendarle reševali skupno in enako.

Menimo, naj to opravijo skupnosti osnovnih šol. Samoupravni sporazum namreč zaradi znanih stališč ne more reševati nagrajevanja delavcev, kot to žele nekatere podpisnice.

Komisija vse pripombe ureja in analizira. V prvi polovici januarja bo pripravila predlog, ki bo usklajen z željami, možnostmi in s predpisi, nato pa bomo sprožili postopek sprejemanja oziroma podpisovanja. Prav gotovo bo sporazum veljal za nazaj od 1. januarja 1975.

Skupna komisija

8. seminar iz fizike: Mehanika tekočin

Društvo matematikov, fizikov in astronomov SRS, odsek za fiziko fakultete za naravoslovje in tehnologijo, inštitut za matematiko, fiziko in mehaniko ljubljanske univerze, inštitut J. Štefan in zavod za šolstvo SRS prireajo v dneh od 6. do 8. februarja 1975 v Ljubljani

8. SEMINAR IZ FIZIKE: MEHANIKA TEKOČIN

Seminar je namenjen zlasti učiteljem, ki poučujejo fiziko na srednjih šolah. Ker mehanika tekočin vključuje mehaniko kapljev in plinov, je snov obsirna in zanimiva. Seminar bo v Ljubljani, v veliki fizikalni predavalnici, Jadranska 26, vodja seminarja je dr. Peter Gosar.

Prvi dan, v četrtek, 6. februarja, bo začetek ob 9.30. Vsebinska predavanja: Peter Gosar: Uvod v mehaniko tekočin, Lovro Pičman: Potencialno gibanje kapljev.

Drugi dan, v petek bo začetek ob 8.30: Rudolf Kladnik: Vrtinčasto gibanje neviskozne tekočine, Darko Jamnik: Značilnosti gibanja viskozni tekočin, Mitja Rosina: Upor in vzgon v tekočinah, Gabrijel Kernel: Površinska valovanja.

Tretji dan, v soboto, z začetkom ob 8.30: Janez Strnad: Udarni valovi in pojavi pri nadzvočnih hitrostih, Zdravko Petkovšek: Dinamika atmosfere.

Popoldan bodo obravnavani problemi pouka fizike. Opozarjamo na predavanje Janeza Ferbarja: Nova fizika v osnovni šoli, ki bo v četrtek, 6. februarja, ob 15. uri. V petek popoldne bodo predvajani poučni filmi v zvezi z obravnavano snovjo. Isti dan zvečer ob 19. uri bo za vse člane DMFA družabni večer v restavraciji Urška.

Rok prijave za seminar je 24. januar 1975. Prijavite se na naslov tajnice seminarja: Martina Koman, gimnazija, 66230 Postojna. Prispevek za seminar je 40 din.

Vodstva šol prosimo, da učiteljem fizike omogočijo udeležbo na seminarju in plačajo prispevek na račun DMFA SRS 50101-678-47233.

IV. grafični bienale jugoslovanskih pionirjev

Dolenjski kulturni festival in Gorjupova galerija v Kostanjevici na Krki ter občinski odbor Zveze prijateljev mladine v Krškem prireajo ob 30-letnici osvoboditve in 20-letnici Dolenjskega kulturnega festivala IV. grafični bienale jugoslovanskih pionirjev na imeno:

KORAKI V SVOBODO

S tem v zvezi objavlja pripravljalni odbor IV. grafičnega bienala jugoslovanskih pionirjev v Kostanjevici na Krki naslednji

RAZPIS

za sodelovanje na razstavi grafičnih listov jugoslovanskih pionirjev

Pogoji:

1. Na natečaju lahko sodelujejo pionirji — učenci osnovnih šol iz vseh republik in avtonomnih pokrajin, kakor tudi pionirji narodnostnih manjšin živečih v Jugoslaviji.
2. Grafične liste naj pošljejo šole ali krožki, klubi, sekcije itd. ali posamezniki najkasneje do 30. junija 1975 na naslov: GORJUPOVA GALERIJA, 68311 Kostanjevica na Krki, Slovenija.
3. Vsak grafični list mora imeti na hrbtini strani s pisalnim strojem napisane naslednje podatke: ime in priimek pionirja-slikarja, njegovo rojstno leto, naslov šole, ki jo obiskuje, razred, leto nastanka grafičnega lista, naslov grafike, ime in priimek likovnega pedagoga, ki je učenca vodil, ter natančen naslov stalnega bivališča avtorja, ki je grafiko ustvaril. Poslani listi naj bodo brez paspartujev. Drugače opremljenih grafičnih listov žirija ne bo upoštevala.
4. Poslani grafični listi ne smejo biti starejši od treh let in morajo biti samostojne stvaritve otrok.
5. Iz tako predloženih grafik bo žirija izbrala najmanj 120 listov za razstavo. Če bo građivo izjemne kakovosti, bo prireditelj organiziral še kako drugo razstavišče in razširil število razstavljenih del.
6. Vsem razstavljalcem in likovnim pedagogom, ki so razstavljalce vodili, bodo podeljene v znak priznanja za sodelovanje častne diplome.
7. Grafični listi morajo biti za transport dobro opremljeni, da se ne bodo poškodovali. Poškodovanih grafik žirija ne bo obravnavala.
8. Prireditelj bo izdal katalog razstave s potrebno dokumentacijo in z reprodukcijami, ki jih bo izdala žirija. Le-ta si pridruže pravico izbire slik za razstavo in za reprodukcijo v katalogu in tisku.
9. Vse razstavljenе grafike bodo vključene v sklad stalnega grafičnega kabineta, ki je bil ustanovljen ob I. grafičnem bienalu jugoslovanskih otrok.
10. Grafiki, ki ne bodo izbrane za razstavo, prireditelj praviloma ne vrača, lahko pa jih pošiljatelj dvigne osebno pri tajnistvu pripravljalnega odbora na dan, ko bo odprta razstava.

Priljubljeni odbor IV. grafičnega bienala.

Tekmovanje srednjeolcev iz matematike in fizike

V letošnjem šolskem letu bodo izvedena najprej izbirna tekmovanja na posameznih območjih, nato pa bo republiška tekmovalna komisija izbrala tekmovalce za republiško tekmovanje.

Koledar letošnjih tekmovanj je takle:

	matematika	fizika
izbirno tekmovanje	15. marca	29. marca
republiško tekmovanje	5. aprila	10. maja
zvezno tekmovanje	19.—20. aprila	24.—25. maja

Podrobna navodila bodo razposlana na vse srednje šole.

D. MODIC

Ocene, ocene, ocene... (Foto: inž. M. Novšak)

čim bolje se bomo poznali

Preveliko breme

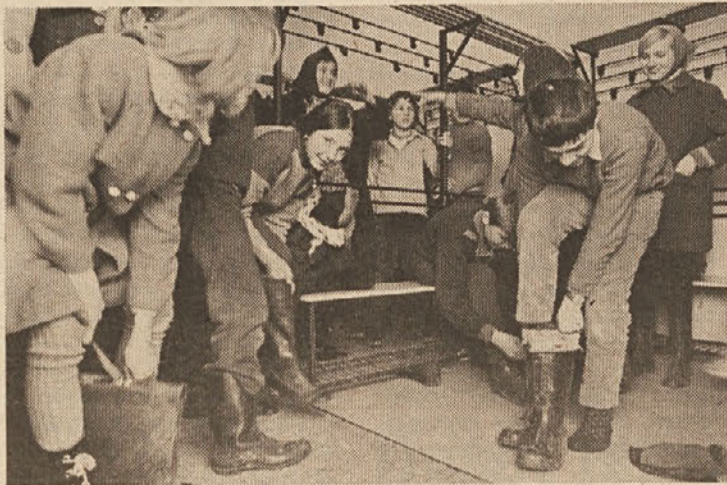
Temeljna izobraževalna skupnost v Kranju je minulo leto naletela na čeri novega načina financiranja, vendar se jim je kljub temu posrečilo zgraditi in preurediti številne nove objekte; za to prispevajo denar tudi občani že z drugim samopriskom. Samo lani so na območju kranjske temeljne izobraževalne skupnosti zgradili novi osnovni šoli v Predosljah in pri Vodovodnem stolpu v Kranju ter posebno osnovno šolo. V Stražišču pri Kranju in na Planini so zgradili dva vzgojnovarstvena zavoda in preuredili vzgojnovarstveni zavod v Voklem in Dupljah. Tudi letos nameravajo zgraditi in preurediti več šol in vzgojnovarstvenih zavodov.

Skladno s povečevanjem šolskega prostora in vzgojnovarstvenih zavodov skrbijo pri temeljni izobraževalni skupnosti za izobraževanje mladih kadrov. Za potrebe osnovnega šolstva so samo v začetku letosnjega šolskega leta podelili kar 23 novih stipendij; na kadrovske šolah pedagoške smeri študira sedaj 114 stipendistov.

Temeljna izobraževalna skupnost bo tudi letos nadaljevala z začetnim delom na področju socialne politike. Za nakup učbenikov in šolskih pripomoč-

kov, ki jih bodo posamezne šole (po oceni šolskih socialnih služb) podelile socialno ogroženim učencem, so letos namenili precej denarja. Če bodo zagotovili še brezplačne malice, obleke in obutev ter omogočili socialno ogroženim učencem letovanje na morju, bo treba seveda dodati še precejšnjo vsoto.

V Sloveniji se pet osnovnih šol pripravlja na prehod na celodnevno šolo. Med temi je tudi osnovna šola v Predosljah pri Kranju, ki ima po mnenju strokovnjakov največ možnosti za celodnevno bivanje učencev v šoli. Pred nedavnim pa so kranjski politični in pedagoški delavci opozorili predstavnike zavoda za šolstvo, republiškega sekretariata za prosveto in kulturo ter CK ZKS, da pri uvajanju celodnevnih šol premalo mislimo na to, da bo za nemoteno delo teh šol treba zagotoviti nekoliko več denarja kot doslej. Mar bomo prepustili občinam? Samo v Kranju bodo letos potrebovali približno 20 milijonov dinarjev več za osnovno izobraževanje, kot naj bi se ga nabralo s predlagano republiško stopnjo prispevka iz osebnega dohodka občanov!

Pretesno v osnovnih šolah v mestu in nič drugače na vasi. Želja staršev, otrok in učiteljev novogoriške občine pa je: „Več novih in obnovljenih šol!“ (Foto: M. Garbajs)

„Zaupni pomenek“ deklet — namesto v šolskih klopih kar na stezi ob parku. Klepet in počitek na šolskih torbah je ob takih primerih celo prijeten! (Foto: Tone Urbas)

Kmalu bo več prostora

Decembrski referendum, na katerem so se občani treh obalnih občin odločali za samoprisk, namenjen šolam in vzgojnovarstvenim zavodom, je uspel. Že čez nekaj let bo v piranski, izolski in koprski občini zgrajenih več novih poslopij. Prostorska stiska bo samo še „spomin“. Šole bodo lahko normalno zaživele in sodobneje oblikovale pouk.

Kako pa je z vzgojnovarstvenimi zavodi? Sredi lanskega leta so morali odkloniti več kot tisoč prošelj za sprejem otrok v vzgojnovarstvene zavode ali jasli. V Izoli so prijavi stariši za sprejem 87 otrok, v Kopru skoraj 400, v Semedeli več kot 300

predšolskih otrok in okoli 150 najmlajših, saj v Semedeli nimajo jasli, v Piranu 180, v Luciji okoli 50 itd. V marsikaterih krajih treh obalnih občin pa starši otrok sploh niso več prijavljali, saj je znano, da čaka na izpraznjena mesta v vzgojnovarstvenem zavodu kar 80 otrok — tako je na primer v Sečovljah.

Denar iz samopriskevka, ki se že zbira v posebnem skladu, ter posojila delovnih organizacij in republiške izobraževalne skupnosti bodo omogočila, da bodo že letos začeli graditi na obali nove šole, vzgojnovarstvene zavode in jasli.

Čez nekaj let bo tudi v šolah na obali več prostora (Foto: T. Urbas)

Vedno dajali, nikoli dobili

Delegat iz Slemen, ki je na zadnji seji skupščine občine Ribnica na Dolenjskem govoril tudi o svoji šoli, je nekako takole protestiral:

„Že od začetka zadnje vojne so Slemena molzna krava. Slemenci smo vedno samo dajali in nikoli dobili. Šola je stara! Učenci maše luknje v zidu s papirjem. Podi so stari že več kot 40 let. Učenci morajo razrede in hodnik sami ribati. Pedagoški svetovalec k nam sploh ne pride. Plačujemo že drugi samoprisk! Kljub vsemu pa smo še vedno sami Slemenci pripravljani graditi novo šolo, saj smo prepričani, da bi jo zgradili za polovico ceneje, kot če bi gradnjo zaupali podjetju!“

Ni veliko, vendar...

Lansko jesen so v celjskih vzgojnovarstvenih zavodih odklonili zaradi pomanjkanja prostora okoli 130 predšolskih otrok. Po nekaterih podatkih je na celjskem območju že okoli 6000 predšolskih otrok. V organiziranem varstvu jih je sedaj okoli 1.500, to pa je komaj četrtina predšolskih otrok.

Letos, vsaj tako predvideva program, bodo sprejeli v vzgojnovarstvene zavode okoli 460 predšolskih otrok. Za 220 predšolskih otrok bo prostora v novih prostorih že v začetku tega leta, preostalih 240 predšolskih otrok pa bo našlo svoj prostor v vzgojnovarstvenih zavodih, ki bodo zgrajeni jeseni.

V Celju se namreč zavedajo, da morajo letos posvetiti več

pozornosti vzgojnovarstvenemu delu predšolskih otrok na podeželju. Tako se bodo verjetno že letos, zagotovo pa v prihodnjih nekaj letih pridružili vzgojnovarstvenim zavodom na Lavi, Šmartnem in na Frankoloverju še nekateri vzgojnovarstveni zavodi.

Vzgojnovarstvenih zavodov na podeželju resnično primanjkuje, zato menijo v Celju, da bi kazalo bolj pogosto organizirati potujoče otroške vrte. Menijo namreč, da bodo letos okoli 120 predšolskim otrokom na podeželju omogočili tedenske vzgoje in varstva. Zavedajo se, da to ni veliko, vendar je bolj nekaj kakor nič!

Kranj

Gradnja po začrtanem programu

Na eni izmed zadnjih sej koordinacijskega odbora za gradnjo šol in vzgojnovarstvenih zavodov v kranjski občini so ugotovili, da poteka gradnja prizidkov pri osnovni šoli na Jezerskem, v Stražišču in Stražišču sicer po začrtanem programu, zaradi objektivnih vzrokov pa zaostaja pri vseh treh osnovnih šolah za približno en mesec. Menijo, da bodo vsi trije

prizidki zagotovo naredi še pred začetkom prihodnjega šolskega leta.

Člani koordinacijskega odbora za gradnjo šol in vzgojnovarstvenih zavodov v kranjski občini so se tudi strinjali s predlogom, naj bi eno izmed učilnic v stari osnovni šoli na Jezerskem preuredili za otroško varstvo.

Pionirji posebne osnovne šole Velenje za akcijo Zibika

Učenci višjih razredov POSEBNE OSNOVNE ŠOLE VELENJE so sklenili, da bodo pionirjem zibiške šole, ki bo zgrajena s pomočjo Velenjanov, sešili 30 parov copat.

Tako se bodo s svojim znanjem in spretnostjo vključili v vsesplošno akcijo, ki je nujna in človeška.

Kot da bi vedeli, s kakšnim veseljem bodo zibiški pionirji stopili v novo šolo in kako skrbno jo bodo pazili. Kot da bi jim hoteli z neslišno govorico pokazati, kako velika pridobitev je to. Morda se je zamisel porodila prav zato, ker gradimo v istem času v Velenju tudi zanje novo, svetlo šolo.

Ali niso v tej akciji naši mlajši in starejši povezani v prizadevanjih za lepši svet, lepše odnose; otrok do otrok; otrok do odraslih in odraslih do otrok;

Dolenjske Toplice

Učenci za Vietnam

Od 9. do 15. decembra lani so vsi slovenski pionirji sodelovali v akciji za pomoč pionirjem iz Vietnama. Zbirali so denar, star papir, steklenice, železo, skratka vse, kar je šlo v denar.

Tudi učenci osnovne šole „Baza 20“ iz Dolenjskih Toplic so se izkazali: organizirali so več zbiralnih akcij in zbrali 2233,90 din. Ta denar so skupaj s pozdravi in z najboljimi željami poslali mladim vietnamskim vrstnikom prek koordinacijskega odbora za pomoč Vietnamu.

Poleg tega so vsi učenci od prvega do osmega razreda osnovne šole „Baza 20“ iz Dolenjskih Toplic napisali spise z naslovom „Boj proti vojni“. Najboljše spise so objavili na šolski oglasni deski.

predvsem pa nas vseh do vsega našega.

Izkazana pomoč naših občanov v akciji „Velenje — Zibika“ je najlepši zgled za mlade, kakšni moramo pomagati med seboj.

In to je nekaj. Morda bomo s šolo, ki jo gradi naš občan v Zibiki, zgradili tudi v srcih otrok nekaj, kar je veliko vredno.

L. LUKIČ

Mestinje

Nova šola do dneva mladosti

Dela pri gradnji nove osnovne šole v Mestinju, za katero so prispevali denar delovni ljudje Celja, potekajo tako, kot so predvidevali. V začetku, da so se lotili del, so menili, da šola sezidana do letošnjega dneva mladosti, ker pa je bilo lepo vreme, so z delom pohiteli. Upajo, da bo nižjerazrednica v Mestinju naredi že mesec dni pred dva prej, kot je bilo predvideno.

Celje

Več kot tisoč jih je bilo

Več kot tisoč otrok je obiskovalo lani v Celju celodnevno šolo. To pomeni, da so bili „pouka“ v mali šoli delež vsi šolski novinci. Skoraj petina jih je imela celodnevno varstvo v vzgojnovarstvenih zavodih. Letos namerava celjska izobraževalna skupnost šolo še razširiti in izpeljati do različici: spomladansko šolo s 120 pedagoškimi urami in celodnevno malo šolo, ki se začela v začetku septembra.

tem bolje bomo delali

Prijateljski stisk roke

Ob 25-letnici črnogorskega Prosvjetnega rada

Tudi roke imajo svojo govorico. Stisk roke nam lahko pomeni prirčen pozdrav, toplo čestitko, trdno obljubo ali pa vse to hkrati. In tak je naš današnji stisk, ko prirčno čestitamo prosvetnemu listu Črne gore, Prosvjetnemu radu za njegovo 25-letnico rojstva. Veselimo se njegovih uspehov na področju prosvete, kulture in znanosti in v boju za uresničenje potreb in zahtev naše samoupravne, socialistične družbe. To je hkrati tudi boj vseh prosvetnih listov v naših republikah.

PROSVJETNI RAD, list prosvetnih, kulturnih in znanstvenih delavcev Črne gore, je bil ustanovljen 15. januarja 1949, torej takrat, ko je bilo treba znova graditi temelje vzgoje in izobraževanja v republiki Črni gori. List je ustanovilo ministrstvo za prosveto in kulturo te republike. Prvemu uredniku lista Danilu Lekiću so sledili: dr. Đoko Pejović, Mihajlo Čukić, Mirko Brajević, Jakša Novaković in Svetozar Pletić. Sedanji glavni in odgovorni urednik je Milivoje Brajović. Treba je povedati, da list ni bil doslej le priča rojstva novega časa in hitrega razvoja na področju vzgoje in izobraževanja v Črni gori, ampak tudi dejavni soustvarjalec napredka prosvete, kulture in znanosti. Kot pove že njegov naslov, obravnava za razliko od drugih listov, prav ta tri področja.

List izhaja štirinajstredno v nakladi 3.200 izvodov. Kljub zahtevnosti ga odlikuje široka odprtost, zato ima veliko sodelavcev. Pot lista usmerja ZK Črne gore. Izhodišče je napredna pedagoška misel in revolucionarna marksistična teorija, prenesena v samoupravno prakso. Ne manjka mu kritike, boja mnenj. In tako kot je značilno tudi za nekatere druge prosvetne liste, se tudi črnogorski Prosvjetni rad nenehno bori s finančnimi težavami in prostorsko utesjenostjo.

RAZVOJ ŠOLSKE MREŽE V ČRNI GORI

Podatki kažejo tole sliko: v Črni gori je trenutno 150 popolnih osnovnih šol, več kot 40 srednjih šol različnih smeri, višja pomorska šola v Kotorju, pedagoška akademija v Nikšiću

sednik izdajateljskega sveta Nikola-Zeko Ilić, predstavniki zavoda za šolstvo republike Črne gore, vsi nekdanji uredniki Prosvjetnega rada, uredniki ter predstavniki prosvetnih listov iz drugih republik in številni drugi javni in kulturni delavci.

Referatu glavnega in odgovornega urednika Prosvjetnega rada Milivoja Brajovića, ki nam je predstavil pot lista in njegov 25-letni razvoj, njegovo usmeritev in vlogo, je sledilo sporočilo urednikov vseh prosvetnih listov Jugoslavije: dogovor, da v počastitev 25-letnice lista začnemo z akcijo za gradnjo šole solidarnosti v občini Danilovgrad. V kroniki lista Prosvjetni rad bo vpisana ta akcija vseh prosvetnih listov naših republik kot simbol naše enotnosti in bratstva. Ta poziv bomo prek naših listov poslali delovnim ljudem v vseh naših republikah: naj pomagajo po svojih močeh zgraditi šolo za otroke iz različnih gorskih, oddaljenih krajev. Uresničitev te zamisli bo skupen uspeh vseh sedmih uredništev jugoslovanskih prosvetnih listov.

Ob jubileju je uredništvo lista Prosvjetni rad prejelo odličje zveznega Sindikata delavcev družbenih dejavnosti kot priznanje za svoje dolgoletno delo. Predal ga je sekretar zveznega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije Vasko Raičević. Zvrstile so se tople besede priznanja in zahvale, čestitke in darila urednikov iz drugih republik; prijateljska beseda pa nas je povezala ob gostoljubno pripravljemem tovariškem srečanju.

SOLA SOLIDARNOSTI

Kot smo že povedali, gre za gradnjo nove šole solidarnosti na mestu, kjer stoji sedanja osnovna šola Milosav Koljenšić v vasi Slap, v občini Danilovgrad. Občina, ki spada med izrazito nerazvite, je oddaljena 80 km od Titograda, šteje 15.000 prebivalcev, ki žive v 83 naseljih na 501 kvadratnem kilometru. Zemlja, obkrožena z vencem visokih hribov, je težka

in nevhvalna za obdelovanje. Zemljišče bi bilo treba meliorirati, to pa bi brez dvoma zahtevalo ogromno denarja. Že od nekdaj so prebivalci bežali pred to „težko zemljo“, ki ne daje kruha. Občina Danilovgrad je ena izmed desetih občin v Jugoslaviji, kjer so se nekoč ljudje tako zelo izseljevali, da jih je ostalo nazadnje le 10% (1 hektar zemlje je bil naprodaj za 1 boljšo obleko). Šolstvo v občini se je začelo pred 100 leti. Imeli so tudi kmetijsko šolo in leta 1915 registrirano učiteljsiše. Lahko rečemo, kot trdijo domačini, da je bilo to nekaj kulturno središče Črne gore (za časa kneza Danila).

Treba je povedati, da je občina Danilovgrad siromašna glede na zemljo, na dohodek (poprečni dohodek na prebivalca je za 20% nižji od republiškega poprečja, ki je za 35% nižji od jugoslovanskega), saj pravzaprav nimajo svojega gospodarstva. Bogata pa je po junaštvu ljudi: med NOB je občina dala kar 27 narodnih herojev, vsak deseti občan je padel v boju, vsak deseti pa je nosilec spomenek. Ubityh je bilo 1.190. Posebnost občanov je izrazita bistrost: v druge kraje je iz občine odšlo 4.000 usposobljenih z visoko izobrazbo, od teh je kar 900 prosvetnih delavcev.

Občina ima 200 zaposlenih, v tujini pa je zaposlenih 110 delavcev. V občini je 2.500 učencev, ki obiskujejo 4 matične osnovne šole in 19 podružničnih šol, kjer je zaposlenih 118 prosvetnih delavcev. Po končani osnovni šoli nadaljuje šolanje 85% učencev.

Osnovno šolo Milosav Koljenšić obiskuje 500 učencev. Pouk poteka v treh izmenah, v treh nemogočih prostorih nekdanje ambulante iz leta 1945. „Sola“ je brez sanitarij in brez pitne vode; podobna je skladišču. Otroci prihajajo vanjo peš iz 25 km oddaljenih hribovskih krajev. Pridne roke učiteljev in ravnatelja kljub vsej volji in navdušenju ne morejo zboljšati nemogočih delovnih razmer. Naj ponazorimo s podat-

kom: življenjski prostor za enega otroka je 0,30 kvadratnega metra! Tajništvo, ravnatelj, učila in še kaj — vse je v enem majhnem prostoru. O dopolnilnem pouku ali zunajšolski dejavnosti ni mogoče govoriti zaradi pomanjkanja prostorov, tudi pouk morajo časovno skrajšati, da bi otroci prišli približno pravočasno domov.

Ni treba posebej omeniti, da ima šola dotrajano zunanjo električno napeljavo, strop, ki se ruši in vse, kar spada v tak „stil“.

Zaposlenih je 27 učiteljev, od tega je 19 članov ZK. Prizadevnost in sposobnost učiteljev naj ponazorijo podatki: učni uspeh učencev doseže v polletju 71%, ob koncu leta s popravnicami izpiti 96,8%. Vsi učenci po končani osnovni šoli nadaljujejo šolanje. Problem je le v 15% osipu zaradi neprimernih delovnih razmer — učenci odhajajo v druge šole. Fluktuacije učiteljev ni, čeprav imajo tudi sami nemogoče življenjske in delovne razmere — njihova „stanovanja“ so uglašena s „sola“.

Že nekaj let se vrstijo akcije za novo šolo, toda vse ostaja le pri obljubah. Ker so občani revni, ni mogoče uvesti samoprispevka. Naj omenimo še dodatne obremenitve: komunalni problemi, gradnja poti, obnova električne mreže in podobno.

Kljub temu so obrazi učencev in učiteljev svetli.

Teh čudovitih, vztrajnih učiteljev in učencev ne smemo razočarati: naša akcija solidarnosti za gradnjo njihove nove šole mora uspeti! To je tih obljuba vseh, ki smo obiskali to šolo in spoznali njene ljudi.

Ob tem pa se poraja misel: zakaj nam nikoli ne zmanjka denarja za gradnjo dragih hotelov ob obali in drugod, vedno pa nam primanjkuje denarja za naše šolstvo, za dostojne šole?

OKAMENELA LEPOTICA

Srečanje s Črno goro in Črnogorci je nepozabno, enkratno. Črno goro doživimo kot prastaro skulpturo mlade lepote — v njej so okamenele

plasti stare kulture, tradicije, bojev in slave. Na te plasti se vrašča plast novega časa, še živa in nemirna; ustvarjena je neverjetna simbioza starega in novega. Vsa dostojanstvena stoji tam, kjer si podajata roki planska in mediteranska klima: črnogorska zemlja, zavita v sonce in zastražena od cipres. Ponosni Črnogorci so izredno prirčen, gostoljuben narod. Zazdi se ti, da si prišel domov.

Naši prijazni gostitelji so nas sprejeli v Titogradu, v hotelu Podgorica. Titograd, nekdanja Podgorica, je nedokončano mesto, ki vztrajno raste: porušeno je bilo kar tridesetkrat! Le nekaj neboljnih starih hišic v predmestju, ki so se sramežljivo stisnile k modernim stavbam, nam govori o njegovi davni preteklosti. Mesto obdajajo kopasti, kameniti hribovi, kot bi branili zetsko ravnino, kjer raste. Kar štiri reke sumijo v njegovi bližini: Morača, Cijevna, Zeta in Ribnica.

Srečanje na slavnostni večerji v počastitev jubileja lista in prijatna domačnost hotela Podgorice sta ustvarila prijateljsko ozračje pri delovnem programu, pogovorih in skupnih načrtih vseh uredništev za prihodnje delovno leto.

Člani uredništva Prosvjetnega rada so nas po delu peljali na „potovanje iz presenečenja v presenečenje“. Lahko bi rekli, da je bilo to potovanje skozi čas, skozi stoletja Črne gore. Spoznali smo ga prek kulturnih narodnih spomenikov, na katere so lahko upravičeno ponosni.

Potovali smo po izredno slikoviti poti od Titograda prek Rijeke Crnojevića (tu je bila prva tiskarna 1493) in Skadarskega jezera vse do Budve.

Teško je opisati vse te lepote, prav tako težko pa je pisati o ljudeh te dežele. Eno je gotovo: treba jih je videti in spoznati. Takrat se v človeku razraste želja po ponovnem srečanju. TEA DOMINKO

Učiteljski pevski zbor Slovenije »Emil Adamič« pred zlatim jubilejem

Učiteljski pevski zbor Slovenije „Emil Adamič“ je na pragu jubilejnega leta. Slavi 50. obletnico svojega delovanja, svoj zlati jubilej, ki pomeni njegovo polstoletno delovanje, številne nastope in vrhunske uspehe doma in v tujini. To je plod občudovanja vrednih žrtv in naporov, ki jih vlagajo člani zbora v svoje delo. Zmorejo jih samo slovenski prosvetni delavci, saj se nobena od drugih republik ne more ponasati s takim zborom.

Korenine zbora so pognale že v letih 1919 in 1920, ko je začel delovati Učiteljski pevski zbor v Julijski Krajini. Mnogo glasbenih imen je vezanih že iz teh let na kasnejšo ustanovitev Učiteljskega pevskega zbora Slovenije na matičnem ozemlju. Zgodovina s krvjo zapisuje boj zatiranih narodov, ki kljub trpljenju hočejo živeti. Tudi Slovenci smo skozi stoletja branili domovino pred tuječvo peto. Prav prebujanje narodne zavesti in boj po samoohranitvi sta oblikovala najrazličnejše delo, ki je ohranilo naš slovenski življenjski in potujčenih tleh. Narodov glasnik pa ni bil nihče drug kot slovenski učitelj. Tako so se učitelji Julijske Krajine odzvali pozivu v novembru umrlega primorskega rojaka

menila vse. To so dokazovale polne dvorane na koncertih.

Pevski zbor Zveze učiteljskih društev Julijske Krajine, ki je od leta 1922 do 1926 pod umetniškim vodstvom Srečka Kumarja dosegel vrhunske uspehe na zaslednem ozemlju Italije, je bil vzor, pobuda in temeljni kamen za to, da se je ustanovil tudi na matičnem slovenskem ozemlju prvi pevski zbor slovenskih učiteljev. Srečko Kumar je bil glavni pobudnik za ustanovitev tega zbora.

Nastopilo je odlično leto 1925. Zbor je bil ustanovljen. Že na ustanovni dan je pričel redno delati. Zavedal se je svoje pomembne naloge, da bo širil umetniško vzgojo med vse plasti naroda ter ga s tem kulturno dvigal. Slovenski učitelj je že delal na glasbenem področju, saj je izšlo iz učiteljskih vrst mnogo glasbenih pedagogov in veliko zborov so vodili učitelji. Z ustanovitvijo zbora pa je to učitelstvo dobilo priložnost, da se glasbeno izpopolnjuje in tako ostane v nenehni stiki z glasbenim svetom, zasleduje razvoj glasbe in pridobiva glasbeno znanje, ki mu ga šola med študijem ni mogla dati.

KULTURNI MOLK IN NOVO ROJSTVO

Člani zbora so morali prebroditi mnogo težav, toda kljub vsemu so pridno delali in se pripravljali na nastope doma in v tujini. Zbor je opravil turnejo po Jugoslaviji, Čehoslovski (kjer ga je spremljal Emil Adamič), po Romuniji in Bolgariji. Povsod je žel priznanja in visoke ocene. Najhujše težave so se začele zadnje leto — nastopila je finančna kriza v

državi, začetek druge svetovne vojne, neredne vaje, premeščanje učiteljskega, naraščajoča draginja, odvisnost od stanovskih tovarišev — podpornih članov... Z usodnim aprilom leta 1941 je utihnil Učiteljski pevski zbor Slovenije. Umaknil se je v kulturni molk.

Mnogo učiteljev — glasbenikov se je vključilo v NOB in odšlo v partizane. Tam je v krvavih dneh nastajala borbena partizanska pesem, katere avtorji so glasbeni pedagogi. Gobec, Kuhar, Simoniti... bodo ostali s svojimi deli neizpodbiten dokaz, da so prav pedagogji tisti, ki so s pesmijo navduševali, hrabril in blazili do smrti utrjena srca bojevnikov in ljudi na osvobojenem ozemlju. S pesmijo na ustih so ti bojevniki zmagovali in osvobodili domovino. Pesem jim je vlivala voljo, da so vzdržali in premagovali nečloveške težave.

Po osvoboditvi je Sindikat prosvetnih delavcev že v oktobru leta 1945 predlagal, naj zbor zopet oživi svoje delo. Vendar se v težkih povojnih letih obnove in izgradnje zbor ni mogel takoj nanovo izoblikovati. Leta 1952 se je posrečilo najvidnejšim glasbenikom, da je zbor zaživel polno in od svoje ustanovitve najbolj plodno obdobje.

Zbor nadaljuje delo predhodnikov; izpolnjuje namreč dva smotra:

— vzgaja zborovodje in tako prispeva k rasti in napredku slovenske zborovske kulture. Zborovodje vodijo zbere v vseh krajih naše domovine, gojijo ljubezen do glasbe in kritično vzgajajo. Njihovi uspehi so vidni na republiških in jugoslovanskih

tekmovanjih, zlasti na tekmovanjih mladinskih pevskih zborov (Zagorje, Celje, Maribor...), Prav ta srečanja pospešujejo dvig zborovske glasbe;

— nastopa kot umetniško koncertno telo. Ljudstvu posreduje umetno in narodno pesem ter ga glasbeno in kritično vzgaja. Danes je namreč raven zborovskega petja že izredno visoka v evropskem in svetovnem merilu. To občuti in ve že vsak preprost ljubitelj glasbe. Zbor šteje 69 članov. Od teh je 46 članov pevovodij, ki vodijo različne zbere. To dokazuje, da se zbor povsem zaveda svojega kulturnega poslanstva. Denar, ki ga daje družba in podporna članarina stanovskih tovarišev sta za delovanje zbora popolnoma upravičena, saj prispevata k resničnim dosežkom, vrednim pohvale. Učiteljski pevski zbor namreč od vsega začetka vzgaja napredno usmerjeno pevovodje.

PESEM NE POZNA MEJA

V Sloveniji ni predela, kjer se ne bi bili nastopili. Večkrat smo bi obiskali Gorenjsko, slišala nas je zelena Stajerska in ohmejno Prekmurje, poznajo nas valovita Dolenjska in Bela krajina, slikovita Koroška in topla Primorska. Naša pesem je zvenela skoraj po vseh republikah naše države, po vseh večjih daljinskih mestih in otokih. Udeležujemo se medzborovskih revij in tekmovanj, proslav in komemoracij ter odkritij spomenikov in slovensosti ob odpiranju sol. Upoštevamo želje posameznih krajev in se jim odzivamo.

Zunaj meja smo ponesli našo pesem v zahodne in vzhodne države. Naše geslo je: „Pesem ne pozna meja!“ Navezujemo prijateljske stike, posredujemo našo zborovsko literaturo in jo izmenjujemo z njihovo.

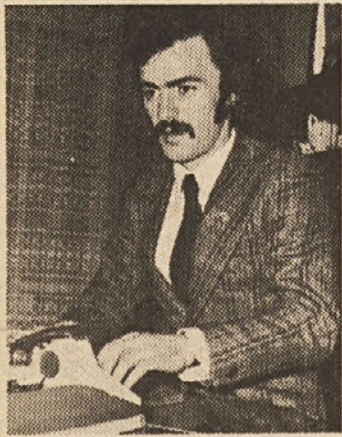
Višek uspehov je dosegel zbor s tekmovanji, saj je povsod zasedel eno izmed prvih mest: v Arezzu drugo v svetovnem merilu, v Knokkeju prvo srečno mesto Italije, zahodne Nemčije, Francije, Švice, Nizozemske, Švedske, Danske, Belgije in Čehoslovaške. Najraje poizkušujemo našo narodno pesem v Italiji in na Korsiki, kjer nas zamejski Slovenci sprejemajo z odprtimi srci. Leta 1970 smo med turnejo po Koroškem obiskali Pavla Kerjaka. Kdo ne pozna njegovih pesmi, iz katerih veje ena sama bolečina, bolečina naroda, ki je ujet za krivično mejo in prav danes podvojen občuti zatiranje tujega gospodarja.

Ob polstoletnici delovanja Učiteljskega pevskega zbora Slovenije „Emil Adamič“ se zahvaljujemo predvsem vsem glasbenikom, ki so pomagali pri ustanovitvi in obnovitvi zbora, ki so in še vedno delujejo kot dirigenti in korepetitorji in skladatelji in so naši iskreni prijatelji. Vsem pokojnim pa velja naš globok in hvaležen spomin.

Ob koncu pa je želja nas vseh, da bi pesem, ki jo posredujemo doma in zunaj meja zbrisala vse nespornosti in spore ter prinesla sveto tisto, kar si vsi najbolj želimo: MIR in prijateljstvo med narodi, kot poje Prešeren: „Ne vrag, le sosed bo mejak!“

AGNETA ŠTULAR

pod reflektorjem

PIŠE:
SILVO TERŠEK

Za srečo ni treba veliko

Najlepše je verjeti, da nisi nikoli prenehal biti otrok. Veš, da za solzami ne tiči prevara, da v srcu ne nosiš le svojega portreta, da te ni strah iskrenih misli in da je smeh kakor veter, ki ga rodi narava. Nekateri živijo brez sanj, druge preganja tisoč strahov in v najmanjši težavi vidijo največje gorje. Tudi takšni so, ki sanjajo v barvah in ne potrebujejo barvnega televizorja.

Sanjal sem o „velikem otroku“. Videl sem ga na majhni kmetiji v Prlekiji. S kravami se je pogovarjal. Bilke, ki so ga božale po stopalih, drevje nad sklanim previsom, štor, na katerem je sedel, in pot, po kateri je vsak dan hodil v šolo, vse je imelo v njegovih mislih čustveno obarvan pomen. Tudi gorice blizu Jeruzalema so bile en sam vinograd čustev. V lepih nočeh so možje prešali grozde, otroci pa so spali na seniku. Ne, on ni spal. Bosonog je lazil med trtami, poslušal črčke in se navduševal nad ritmom klopotev.

Fant je želel postati glasbenik. Samo pet let je imel, ko se je začel učiti violino. Tudi pozneje je vselej trdil, da glasba najbolj spremeni človekovo

naravo, da v njem najgloblje prode.

Po naključju je postal učitelj. Leta 1934 se je vpisal na ljubljansko učiteljsko šolo. To je bila želja njegovega očeta — pesnika Cvetka Golarja. Včasih se zdi, da imamo premalo pesnikov in preveč tistega, kar bi ne smeli imenovati poezija. Gregorčič je rekel, da je življenje delovni dan; torej ni poezija. Tudi on misli, da je poezija stvar čustev. Oboje je dandanes malo. Veliko misli. Misli lahko človeka pritisnejo ob zid. Moraš jim omogočiti, da pridejo na dan. Lahko bi si pomagal z violino, a mu je profesor na učiteljski šoli rekel, da so njegove roke primernejše za gnojne vile. Ni mu oporekal, srca pa mu tudi ni mogel pokazati. Napisal je prvo in drugo in kdo ve katero pesem. Najprej je ljubil murne, črčke in klopote, pozneje dekleta v pikčastih oblekah in končno otroke. Odrasel mož se je vrnil v svoje otroštvo. To je torej mož, o katerem sem sanjal.

Po končanem učiteljskem študiju je vrnil v Ljutomer. Naj so bila dijaška leta še tako prijetna, domotožje je bilo močnejše. V Ljubljani je stanoval pri gosposki družini. Njihova hčerka je živela pri Golarjevih, ker je v Ljutomeru hodila v meščansko šolo. Za povračilo je lahko Golarjev sin stanoval pri Fonovih v Ljubljani.

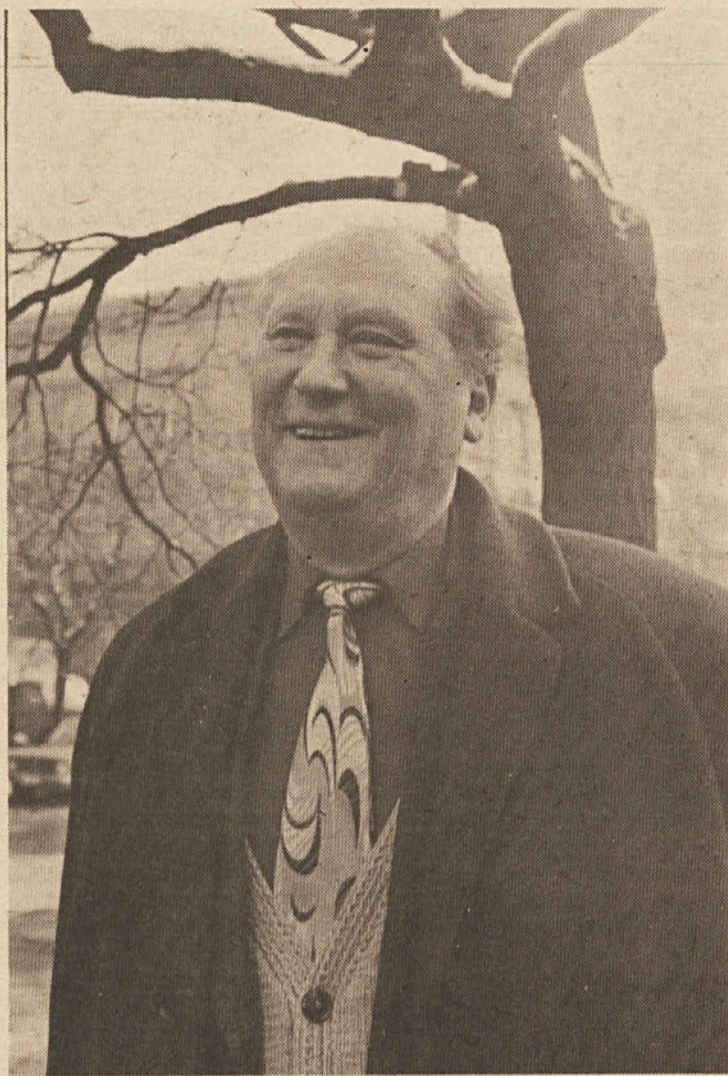
Postal je torej gospod učitelj. Začelo se je v Križevcih pri Ljutomeru. Verjetno ni zelo pomembno, če je bil takrat sončen ali deževen dan. Zanimivo pa je, da ga je ravnatelj poučil: „Lepa navada našega stanu ti narekuje, da se pražnje oblečeš in se predstaviš najuglednejšim prebivalcem vasi!“ In segal je v roke zdravniku, županu, vaškemu veljaku... Povsod so ga pozdravljali spoštljivo — ugledni osebi primerno. Kadar je prihajal na domove učencev, so starši brž pogrnili mizo z belim prtom, jo primerno založili in naredili iz za-

deve domači praznik. Bilo je pač vse skupaj nekoliko drugače, kot je dandanes.

Mnogo let pozneje je učitelj razmišljal: kako, da je sedaj tako zelo drugače? Se je učiteljev ugled začel kručiti, ko se je smel vsak vmešavati v šolo, jo

šolmoštri. Življenje ne sme biti kakor klopotec, ki se obrača po vetru. V sebi moraš imeti vodilo. Tudi za glasbenika so samo note premalo in za učitelja ni dovolj učni načrt, če je srce kakor prazna omara.

Menda bo res, da so bili nekoč učitelji iz drugačnega

(Foto: S. Teršek)

kritizirati — posebno učitelja? Bila so leta, ko so govorili: „Kaj boste vi, starejši, ki niste sposobni razumeti današnjega časa! Tako ali drugače boste morali zapustiti kateder!“

Res so ga zapustili, a največkrat mladi in ne prekaljeni

„testa“. Učiteljske jih je pregneto v šoli in v praktičnih vajah za katedrom. V dolgoletni učiteljski praksi preskušeni si moraš priznati, da je bila ukinitve učiteljske naša usodna napaka.

No, v sanjah naj nam bo včasih dovoljeno vzdihovati po

nekaterih stvareh iz preteklosti. On, o katerem teče beseda, nam pripoveduje, da kot začetnik ni potreboval nikakršne mentorske pomoči. Bil je kot dobro iztesana barka, postavljena na vodno gladino. Prva plača je stela 450 dinarjev in bil je vesel, da jo je sploh dobil. Šele po letu dni je bil redno zaposlen in so mu dali 908 dinarjev. Potem je bil dve leti pripravnik. Pove nam, da je bilo v tistih časih mnogo težje priti na višjo pedagoško šolo kot dandanes na vrh Triglava. V stari Jugoslaviji sta bili dve pedagoški šoli: v Zagrebu in Beogradu. Kdor se je želel vpisati v omenjeno ustanovo, je moral imeti tri leta zaporedno odlično oceno nadzornika, z odličnim uspehom je moral opraviti strokovni izpit in še kakšnega „strica“ je moral imeti. Naš učitelj je imel vse to in še precej sreče. Leta 1939 je diplomiral na slavistiki in germanistiki. Učiteljevanje je nadaljeval v Ptuj, pozneje pa se je ponovno zaposlil na meščanski šoli v Ljutomeru.

Sanje niso lahko samo dolge, ampak tudi resnične. Okovani čevlji so prinesli „hudiče“ tudi v njihovo hišo. Njegova družina je bila med prvimi, ki so jih izgnali — 9. maja 1941. Hočejo ti dopovedati, da si manj vreden kakor pretepena živina. Grozijo ti s smrtjo, kot bi sami rodili ta svet. Bežiš pred Nemcem in te ujame ustaš, skriješ se v delu in te pošljejo na Rab. Dandanes imaš sto kilogramov in veš, da si jih imel takrat več kakor polovico manj. In ko je bilo najhuje, si napisal pesem. Tako je bilo, ko si bil med puberteto hudo zaljubljen, ko si bil v internaciji vražje lačen, ko si bil v svobodi prešerno srečen...

Marsikaj te je razočaralo — otroci nikoli. Nekaj pa te je bolelo, kot bi se bolezen skrila v čustva. Ves čas in tudi takrat, ko si bil poslanec prosvetno-kulturne zbornice, si poudarjal, da premalo učimo otroke ljubiti domovino. Ljudje mislijo, da govori pesnik in ne človek. Ti pa vprašaj fanta, ki je končal osnovno šolanje v šestem razredu: „Kam pa sedaj?“ In odgovori ti kot nekaj samo po sebi razumljivega: „V Nemčijo!“ Šola torej ni naredila

dovolj, dom je naredil premalo in vse, kar obdaja mladega človeka, ni povsem zadovoljivo. Ali naši otroci sploh vedo, kaj je domovina? Učiteljevanje postane človekova navada; brezbriznosti ne moreš navaditi. Ne moreš zatistiti očesa pred spoznanjem, da je skrb starejših do otrok žalostno majhna, da bi vsi skupaj najraje obesili družbi hrbet. Celodnevna šola? V šoli, kjer poučuje MANKO GOLAR, imajo celodnevno šolo. Kadar so starši proti tej obliki življenja in dela njihovih otrok, so zaradi denarja, ki ga morajo prispevati. Nočejo in nima časa razumeti, da lahko celodnevna šola popravi zamujeno. Starši pogosto premalo spoštljivo govorijo o današnjem času pa tudi o naši revoluciji namreč preteklosti. Mi pa vemo, če hočemo imeti človeka kakršen je naša družba potrebuje, mu mora družba nameniti več pozornosti.

Ne, to ni več pesem murno črčkov in klopotev, to ni več brezskrbna mladost. Človek bi rad, da bi vse skupaj spominjalo na glasbo, da ritem ni bil pretrgan, da bi družba živela kot igra dobrih uigranih orkester. Mnoge njegove pesmi so ugledali — predvsem otroške. Glasbeniki pravijo, da so njegove besede, stikane v verzih melodije. Človek bi mislil, da nikoli prenehal stremeti za tem, da bi ukrotil v partituri zapostavljene znake. Učitelj, ki mu s brki niso pognali, je ustanovil pevski zbor — menda takrat edinega v Pomurju. Po vojni je vodil pevski zbor, s katerim je gostoval v vseh večjih jugoslovanskih mestih; dvakrat celo pri tovarišu Titu. Izdal je nekaj zbirke pesmi, živel je z nekaj generacijami otrok in zdaj ni nerodno priznati, da ni nikoli prenehal biti otrok. Rad ima, kot je imel nekoč rojstne gorice in vse, kar je bilo živga v njih. Ljudje nič več ne pogrnjajo miz z belim prtom, ko stopi v hišo in nič za Velik praznik je takrat. Na posadi na kolena vnučka Tanja in Jurčka in si dopoveduje, za srečo res ni treba veliko. So bile te sanje v barvah — sploh bile sanje...?

SODOBNA POTA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

PIŠE: DR. ANA KRANJC

Izobraževanje ob delu

V zadnjem času smo govorili v javnosti o izobraževanju odraslih več kot je v navadi. Zamislili smo se ob proslavljanju petnajstletnice obstoja delavskih univerz. Ob tem pomembnem mejniku smo pregledali naše doseganje dosežke in poskušali odkriti vizijo prihodnosti. Kaj vse smo že doslej dosegli v izobraževanju odraslih in kaj lahko pričakujemo v prihodnosti?

„Nepredvidene spremembe so konstante naših družb,“ pravi Malkolm Adishiah, indijski teoretik na področju izobraževanja odraslih. „Kdor se preneha učiti pri 15 ali 18 letu, pomeni, da je pri tej starosti umrl.“¹ Vsako življenje brez izobraževanja in vzgoje se nam tudi v zrelih letih zazdi prazno in nemogoče. In ko danes govorimo o izobraževanju ob delu, o usmerjenem izobraževanju in drugih novih družbenih pojavih, skorajda ne moremo mimo globokih Adishiahovih spoznanj, zapisanih v istem delu. „Izobraževanje ni več priprava za življenje. Je del življenja. Izobraževanje ni več vstopnica v družbo. Je v središču družbe. Izobraževanje in delo si nista več v medsebojnem nasprotju. Izobraževanje je delo: je del delovnega časa in proizvodnje. Izobraževanje je igra: to je prihajajoči svet prostega časa.“²

Izobraževanje in vzgoja pa ne moreta biti združena s kakršnim koli delom, pa tudi delo ne sprejema vsakega izobraževanja. Stična točka je človekova ustvarjalnost. Ustvarjalno delo bo povezano z učenjem, ki je polno iskanja, kritičnega odnosa, razreševanja notranjih nasprotij in poteka kot dialog med udeleženci.

Pogosto govorimo o „izobraževanju ob delu“. Ta odnos razlagajo avtorji različno. Nekateri si predstavljajo izobraževanje in delo kot dva vzporedna procesa, ki potekata neodvisno drug od drugega. Ljudje so zaposleni, delajo, sočasno pa se tudi izobražujejo. Sami morajo usklajevati eno in drugo in z dodatnimi naporom opravljati svoje delo, hkrati pa morajo zadržati še hitrost učenja v svoji skupini na delavski univerzi ali kje drugje. Naporov, ki jih odrasli vlagajo v taki situaciji, skorajda ne moremo oceniti. Ne da se ljudje ne bi

mgli učiti in delati sočasno, to zmorejo, toda pod pogojem, da sta obe dejavnosti druga drugi prilagojeni. Se pravi, da morajo biti že programi za izobraževanje odraslih pripravljivi tako, da bodo upoštevali konkretne pogoje učenja in naravo dela, ki ga opravljajo ljudje, ter da bodo s tem delom vsebinsko in metodično čimbolj povezani. Nasprotno pa lahko daje prav delo potrebne izkušnje, ki bodo izobraževanje dopolnjevale, neposredna doživetja in prefinjeni dodatni učinki izobraževanja bodo nastajali prav pod vplivom dejavnosti, v delovni situaciji. Delovno okolje in odnosi pri delu močno vplivajo na motivacijo za izobraževanje. Ta postane do potankosti prežeta z vitalnostjo in navdušenjem, če vidijo še bolj neposreden smisel za svoje učenje v vsakdanjih problemih in uganakih, ki nastajajo ob delu.

Nekateri drugi razlagajo „izobraževanje ob delu“ kot sukcesiven proces, v katerem se delo in izobraževanje periodično izmenjujeta. Njuna povezanost je tako še bolj oddaljena. Ljudje naj bi se za nekaj časa zaposlili in delali, če bi bilo potrebno, pa naj bi se vračali nazaj v šole in se izobraževali. Pravega prilaganja dela in izobraževanja v takem izmeničnem pojavljanju ni. Proces si še vedno stojita nasproti in se ne spojita v celoto, da bi postala izobraževanje in delo neločljiva.

Zamisel periodičnega izmenjavanja obdobja dela je prilagojena trenutnim možnostim in razmeram v našem izobraževalno-vzgojnem procesu, ne predstavlja dokončne rešitve v odnosu med delom in učenjem, ker ju ne spaja dovolj. Predvideva predvsem zunanjo reorganizacijo delovnega in učnega procesa. Razporeja predavanja, izpite, študij, razdeli učni program na več novih delov itd. V delovnem razmerju pa naj bi bilo s predpisi urejeno, da je mobilnost delovne sile čimvečja. Vsakdo bi lahko odšel, zapustil svojo zaposlitev jo za daljša časa prekinil, lahko bi se vrnil na isto delovno mesto ali pa si poiskal novega, če mu prejšnje zaradi dodatne izobrazbe ne ustreza več.

Potrebe po izobraževanju odraslih so bile tudi doslej pri nas zelo velike. Z nadaljnjim družbenim in gospodarskim razvojem se še povečujejo. Kos smo jim bili z izrednimi naporji, saj so se morali ljudje poleg dela še učiti. Sukcesivno izmenjavanje dela in izobraževanja bi lahko predstavljalo v primerjavi s prejšnjo situacijo napredek, saj bi ljudje vlagali napore le v eno dejavnost in ne v obe hkrati. V izobraževanju bi tako dosegli boljše uspehe. Učili bi se manj utrujeni in bolj zbrano. Ko bi delali, pa bi se tudi delu povsem predali.

„Izobraževanje ob delu“ daje najgloblji smisel našim sodobnim dokumentom o vzgoji in izobraževanju in reformi srednje in visoke šole. To izobraževanje ob delu pa naj bi dobilo svoj globlji pomen,

povezalo naj bi se, v novih oblikah dela pa bi se pojavila spojila. Zahteva tudi kakovostne spremembe na področju vzgoje in izobraževanja. Metode učenja, polne ustvarjalnega duha, bi končno ureničile „staro željo“, da je učenec subjekt in ne objekt vzgoje. Tako tudi razumemo Adishiahovo trditev, da „mora postati izobraževanje na vseh ravneh samoizobraževanje.“

Za uresničevanje tako zastavljenih smotrov pa je premalo, da izobraževanje prenašalo samo znanje. Tudi izobraževanje v ožjem smislu mora sočasno prenašati in razvijati sposobnosti, da se znanje zadrži in uporablja skupaj s posebnostmi, da se pridobivajo še nove informacije in znanje.

Pri tako zastavljenih nalogah vzgoje in izobraževanja zahteva izobraževanje ob delu še posebno selekcijo učne snovi in učnih programov, saj tudi pomisliti ne moremo več, da bi bila izobraževalna enciklopedična. V vsakem primeru bo obravnavana snov in posredovano znanje samo fragmentarno, v učnih programih ga bomo podajali po delih. Le tako vidimo pot iz zagate pri taki obliki vedno novega znanja. Ko izbirajo pedagogi posamezne dele, da bi vključili v učni program, nosijo še toliko večjo odgovornost, kot bi jemali celotno znanje v prezezu. Posamezni odlomki niso ključno izbrani, ampak so prilagojeni delovni in drugi dejavnosti ljudi. Pa se vprašajmo, zakaj smo tako skopi pri izbiri znanja, ki bomo podajali, saj nekaj več znanja ne bo škodovalo. Znanja nikoli dovolj. Res je tako. Njegove vrednosti nihče ne zanika. Čeprav ne moremo osvojiti vsega tistega, kar sprti ustvarja množica znanstvenikov, umetnikov, izumiteljev, tehnikov itd., smo srečni, da to znanje nastaja in obstaja. Pri načrtovanju izobraževanja pa se naša računica ustavi ob zmognostih človeka — učitelja. Psihološke raziskave, ki ugotavljajo, kje so meje človekovih intelektualnih zmognostiv, so ugotovile, da so te zmognosti skoraj brez mejne, razen zmognosti, da osvoji in zadrži faktografsko znanje. Pa je bistveno omejena in prav kmalu dosežemo mejo zasičenosti.

Učni programi izobraževanja ob delu podajajo največ osnovno zgradbo predmeta. Dalje zavestno razvijajo transfer na razna druga nova področja, ki jih znanje ne zadeva neposredno. Tako pa se razvijajo tudi ustvarjalne sposobnosti in postajajo splošne, dokoli ne dosežemo takega napredka, da „ni več potreba mati iznajdbi, ampak je iznajdba mati potrebe“. Čeprav najtesneje povezana vsemi področji družbenega življenja, se tesneje kot kdaj prej, ob bita vzgoja in izobraževanje avtonomno funkcijo v družbi. Izpolnjene rejene praktične vloge, ko se izobraževanje podreja kratkoročnim smotrom neposredne proizvodnje, se v prihodnje razvijajo skladu z globalnimi naprednimi družbenimi smotri, s celotnim družbenim razvojem in napredkom.

1 Borida Kidd-Oraper: „Adult Education in India, Nachiketa publications, Bombay, 1973, str. 64

2 Ibidem, str. 72

RADIO IN ŠOLA

Radijska šola za srednjo šolo

DRAMATIKA:

Za dramo je značilno, da ji ne zadošča natis, tako kot pesmi in prozi. Drama zaživi šele v gledališču, zato je dramsko ustvarjanje odvisno tudi od števila poklicnih gledališč. V Sloveniji so se že med vojno organizirale skupine umetniško nadarjenih bojevnikov, ki so s prireditvami navduševali za boj proti okupatorju in prebujali prebivalstvo. Tudi prva domača noviteta po osvoboditvi Rojstvo v nevihti Vitomila Zupana je socialna drama, kjer je tematika povezana z bojem proti okupatorju. Po letu 1950 se dramatik ne zanimajo več za velika družbeno trenja, dramske osebe postanejo poprečni ljudje, v letih 1955 in 1956 se pojavljajo težnje po popolnem odkluku od realističnega prikazovanja, in sicer v dve smeri: v fantastično odrsko poetičnost in v eksistencializem. Za prikaz razvoja povojne dramatike v Sloveniji je avtor oddaje prof. Jože Koruza izbral tudi najznačilnejše odlomke iz dram, ki predavanje dopolnjujejo.

Za povojno hrvatsko dramo je značilno, pravi prof. dr. Nikola Batušić, da si je prva leta po vojni prizadevala s kar najbolj natančnim preslikavanjem prenesi na oder bližnjo preteklost, osebe so bile ostro razdeljene na pozitivne in negativne. Tudi na Hrvatskem zaznamuje v petdesetih letih nove tokove v dramatik, posebno mesto pa sta v teh letih imela Zagrebačko dramsko kazališče z Brankom Gavello in mladim umetniškim ansambлом ter Hrvatsko narodno kazališče z Bojanom in Miro Stupica. To je bil čas, ko so bili na sporedu

sodobni evropski in ameriški dramatik in ko je Stupica leta 1955 ustvaril z dramo Glorija Ranka Marinkovića, enega največjih gledaliških uspehov po vojni. Nov tematski krog v hrvatski književnosti je ustvaril z dramo Semenjanje Marijan Matković, leta 1959 pa je bil prvič na sporedu Krležev Aretej; zunaj generacijskih tokov je ustvarjal dramatik Ivan Supek, predstavniki najnovejših dramskih isanj pa so: Fadil Hadžić, Ivan Kušan, Ivo Brešan, Nedeljka Fabria, Slobodan Šnajder in Tomislav Bakarić.

Makedonski literarni kritik Slobodan Micković je v oddaji o sodobni makedonski dramatik izhajal iz del Vojdana Čornodrinskega, ki je imel ob ustvarjalnem delu tudi mnogo organizatorskih moči, da je ustanovil tudi dramske skupine. Težišče v njegovih dramah je v ekonomskem in političnem položaju naroda, to stanje pa povzroča moralne dileme, ki jih je v svojih dramah tako lepo osvetlil.

To se kaže tudi v povojni dramatik: Kole Čašule je s svojim dramskim delom paleta še razširil in s svojimi deli posegel tudi v obdobje narodnoosvobodilnega boja in v čas po vojni. V zadnjih nekaj letih so se v makedonski dramatik pojavila imena novih ustvarjalcev (Branko Pendovski, Mile Nedelkovski, Bogomil Guzel, Živko Čingo), ki so se uveljavili tudi v drugih literarnih zvrsteh. Težnje dramskega ustvarjanja v Makedoniji v tem trenutku so iskanje tem iz sodobnega življenja, v katerih se vidijo človeške moralne dileme ob družbenih situacijah, ki nastajajo kot rezultat hitrih sprememb v odnosih med ljudmi in v na-

predku, ki ga družba ustvarja.

Dramska ustvarjalnost v Bosni in Hercegovini je morala skozi trnovo pot do današnjih uspehov, saj se zgodovina dramske umetnosti v tej republiki začneja z amaterskimi potujočimi gledališči, seveda tujimi, prek turških „pelivanov“ do prvih domačih amaterskih družin in naposled do prvih vidnejših igralskih osebnosti. Prvo poklicno gledališče sega v dvajseta leta tega stoletja. Avtor oddaje Slavko Šanić se je ustavljal o najvidnejših piscih, ki so ustvarjali v času Avstro-Ogrske, zatem je posvetil nekaj besed generaciji, ki je pisala med obema vojnoma in bila seveda ustvarjalna tudi še po vojni. Najplodnejši in gotovo najzanimivejši dramatik je Miodrag Žalica, ki je zgradil svojevrsten dramaturški koncept. Značilni imeni povojne dramatike v Bosni in Hercegovini sta tudi Derviš Sušić in Miroslav Jančić. Zanimanje gledališkega občinstva pa je zbudila tudi skupina mladim: Momo Kapor z enodejanskimi, Boro Drašković z dramo Jedilnik in Sead Fetahagić s komedijami.

Oddajo o povojni srbski dramatik napisala prof. irjana Miočinović. Pravi, da so najznačilnejši pojavi v srbski povojni dramatik vidni šele v drugi polovici petdesetih let in v šestdesetih letih. V tem obdobju, v katerem so nastala izrazitejša dela tudi v drugih literarnih zvrsteh, so pisali svoje prve drame: Djordje Lebović, Aleksandar Obrenović, Miodrag Pavlović, Jovan Hristić, Velimir Lukić in Aleksandar Popović. Avtorica v oddaji pove značilnosti ustvarjanja vsakega izmed naštetih avtorjev, ki jih ponazorijo z nekaterimi najznačilnejšimi zgledi (Jovan Hristić: Čiste roke, 2. slika III. dejanja,

Aleksander Popović: Razvojna pot Bore Šnajdera).

PROZA:

Sarajevski književnik Nenad Radanović je v dveh oddajah prikazal povojno povest v Bosni in Hercegovini in povojni roman. Pripovedna tradicija je v Bosni in Hercegovini zelo stara in zelo poznana. O tej narodni tradiciji, ki je vezana na pripovedovanje, o njenem smislu in globini je zapisal lepe misli tudi Ivo Andrić v Povesti o vezirjevem slonu. Pisana umetniška književnost pa je nastala kasneje. Med obema vojnoma je pisalo krajšo prozo več pripovednikov: Ivo Andrić, Ivo Samokovlija, Novak Simić, Marko Marković, Borivoje Jevtić, Hamza Humo, Zvonimir Šubić, Hasan Kikić, Zija Dizdarević in mnogi drugi. Po vojni leta 1946 je v beograjski Književnosti Meša Selimović objavil svojo prvo povest (Ena četa bo ostala), ki že nakazuje nemir sodobnega človeka, ki se v njegovih kasnejših delih še stopnjuje.

Najbolj celostno podobo v povojni prozi daje Risto Trifković. Njegove osebe žive v tem trenutku, v sedanosti in tako nam skozi nepretenciozne, čehovjansko-gogoljevske zapise zažive zdravniki, študenti, odsluženi vojaki, gospodinjice, mali kmetje, propadli umetniki, ljudje vseh slojev. Po vojni so se pojavili mladi pisci: Šukrija Pandžo, Zaim Topčić, Slavko Mićanović in drugi. Značilno za novejšo bosanskohercegovo prozo je, da počasi zapiše tradicionalna pota in se vključuje v avantgardo. Vidno pa tudi, kolikšen vpliv ima v zadnjem četrtem stoletju Ivo Andrić in da je le nekaj piscev, ki so se otrsli njegove sence.

Čeprav je bilo v Bosni in

Hercegovini veliko piscev proze, nekaj med njimi jih je bilo izredno plodovitih, se je roman rodil zelo pozno. Tako je bil tudi Petru Kočiću roman le Nedosanjeni sen, če pa vemo, da so bili vsi pripovedniki družbeno angažirani in da so svoje delo postavljali v službo teh višjih smotrov, potem nam bo jasno, zakaj se romanopisje ni moglo razviti, pravi avtor oddaje. Vendar pa kljub vsemu zasledimo prvi roman v devetnajstem stoletju. Tudi čas med obema vojnoma je dal nekaj romanov (Hanža Huma in Dušana Djurdjevića). Povojno obdobje zaznamuje romane Iva Andrića, Branka Čopića, Meše Selimovića, Derviša Sušića in drugih, ki so svoje romane objavili v zadnjih letih.

V tem pregledu povojnega ustvarjanja jugoslovanskih narodov in narodnosti smo dali poseben poudarek mladinskemu ustvarjanju, ki je dobilo šele v letih po vojni zares širok razmah in ustvarjalno širino.

Dve oddaji bosta govorili o slovenski povojni mladinski književnosti, prva o razmahu poezije in druga proze. Obe oddaji bosta predstavili pesnike in pisatelje, ki pišejo za mladino, v oddaji pa bo vključenih tudi nekaj najznačilnejših del, ki pomenijo novo stopnjo v razvoju mladinske književnosti in ki jih naši šolarji poznajo iz berila za bralne značke.

O mladinski književnosti v Bosni in Hercegovini je napisal oddajo Muris Idrizović. Čeprav bi oddaja morala govoriti samo o povojni mladinski književnosti, se je avtor oddaje ustavljal v tridesetih letih tega stoletja, ker se je mladinsko pripovedništvo v Bosni in Hercegovini pravzaprav takrat šele začelo z Brankom Čopićem. Sledila mu je Milica Miron, ki je mladinski

ustvarjalnosti ostala zvesta vse do danes. Vojno tematiko, in sicer v razponu od dokumentarne pripovedi do poetičnih otroških doživljajev, je napisal Aleksa Mikić. Eden izmed redkih mladinskih pesnikov in pripovednikov, ki zna podati ljubezen do narave in ki je poln spominov na otroštvo, je Pandžo Šukrija.

Pravljicni svet sta v svojih delih oživela Andjelka Ristić in Ahmed Hromadžić, Radivoje Papić pa v zbirki povesti Na splovu pripoveduje o svojem otroštvu v majhnem kraju ob Drini. Tri mladinske romane je napisal Vladimir Cerkez, v vseh treh pa pripoveduje o revoluciji, o temi, ki še zdaleč ni izčrpana. Tako se je ob vojni tematiki ustavljal tudi Nusret Idrizović.

Malo poznan svet otrok s hercegovskega kraka je v svoji knjigi Zgodbe z izgubljenega reke predstavil Jovo Kurtović. Avtor se v oddaji ustavi še pri najboljših delih Vlada Dijaka, Stevana Bulajića, Nenada Radanovića, Advana Hozića, Draška Ščekića, Zorana Jovanovića, ob poeziji Dragana Kulidžana in Nasihe Kapidžić-Hadžić.

Božidar Timotijević v svojem orisu povojne srbske mladinske književnosti izhaja iz njenega korena — Jovana Jovanovića-Zmaja. Pravi razcvet je po vojni doživela mladinska književnost z nastopom mlade generacije: z Dušanom Radovićem, Dragonom Lukićem in njunimi nasledniki. Pred vojno sta praznino, ki je nastala po Aleksandru Vuću, zapolnila Branko Čopić in Desanka Maksimović. Vsi ti ustvarjalci so v povojni mladinski književnosti v Srbiji zelo ustvarjalni, ob njih pa so vznikla nova imena: Momčilo Tešić, Dobrica Brić, Miroslav Antić, Ljubivoje Ršunović, Aleksandar Popović in drugi.

ARMADA SMO VSI

Obveščanje učencev in njihov novi informator

Že večkrat smo poudarili, da nepopoln in premalo sodoben način obveščanja učencev, staršev in prosvetnih delavcev o življenju in delu starešin naše armade ter o načinu in vsebini njihovega šolanja zelo ovira usmerjanje mladih v vojaški poklic. Učitelje, ki se z nami strinjajo, bo prav gotovo zelo zanimal novi pravkar izdani priročnik, ki bo v marsičem olajšal njihovo delo na tem področju. Priročnik, ki ima naslov Kaj nudi oficirski poklic mlademu človeku (Narodna armija, Beograd, decembra 1974) sta napisala D. Mandić in Đ. Stanić. Dovolj izvodov je izšlo tudi v slovenščini, tako da si bodo lahko to knjižico priskrbele šole pa tudi druge ustanove, ki seznanjajo mlade z vojaškim poklicem in vojaškimi šolami. Za to da bo priročnik pravilno in pravočasno razdeljen, bo poskrbel republiški sekretariat za narodno obrambo prek svojih občinskih organov.

V ŠTEVILKAH

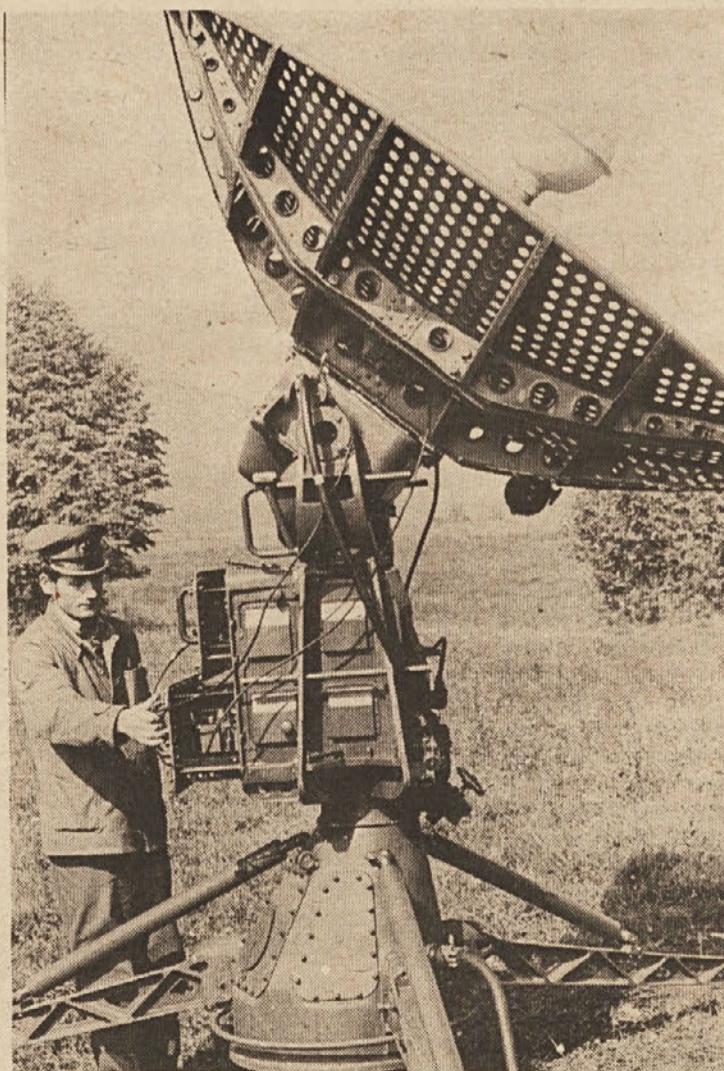
Preden spregovorimo o vsebini tega informatorja, bi radi bralce seznanili z nekaterimi podatki iz raziskave, ki seznanja učence srednjih šol z vojaškimi akademijami in vojaškim poklicem. Raziskavo je opravil zvezni sekretariat za narodno obrambo. Prav ti najnovejši podatki nas bodo namreč ponovno opozorili na pomanjkljivost sistema posredovanja informacij in še posebno na to, da šole ne sodelujejo dovolj zavzeto pri tovrstnem obveščanju. Opozarjamo, da je bilo anketiranih več tisoč učencev srednjih šol v vsej državi, podatki, ki jih objavljamo, pa zadevajo predvsem učence slovenskih srednjih šol.

Takoj lahko ugotovimo, da je splošna raven poučenosti nizka: le 0,3 % anketiranih jih je poučenih zelo dobro, več kot 25 % pa jih ve o tovrstnem poklicu zelo malo. Drugi povečini niso zadovoljivo poučeni.

Da je to res, potrjujejo tudi subjektivne ocene anketiranih o lastni poučenosti: 4,3 % anketiranih meni, da so o vojaškem poklicu dobro poučeni, 50 % da so delno poučeni, 37 % pa jih trdi, da ne vedo prav ničesar.

Anketiranje je tudi pokazalo, da dijaki niso dovolj poučeni o vojaških akademijah in o pogojih za vpis. Samo 10 % anketiranih iz Slovenije je odgovorilo, da pozna splošne pogoje razpisa, samo 5,5 % ve, kakšno šolo mora učenec dokončati, da se lahko vpiše v vojaško akademijo, samo 6 % pa jih je znalo naštetati vojaške akademije JLA.

Zelo malo vedo anketirani tudi o službi in statusu vojaških oseb: 28 % jih ve, da dobi gojenec vojaške akademije po

Radar — veliko truda in večine pri delu vojaškega tehnika

diplomi čin podporočnika, 31 %, kako se določa mesto službovanja vojaškega starešine

in le 3 %, kolikokrat je vojaški starešina lahko premeščen med službovanjem. Le 24,2 % jih je

vedelo odgovoriti, koliko časa po končanem šolanju mora oficir ostati v armadi.

Nekateri podatki govore tudi o tem, da učenci premalo poznajo pravice in obveznosti vojaških oseb (na primer — samo 5 % vprašanih ve, da gre lahko aktivni vojaški starešina privatno tudi v tujino. Pri tem poudarjamo, da zadevajo navedeni podatki o seznanjenosti učencev le tista vprašanja, za katera se mladi Slovenci še posebno zanimajo, ko se odločajo za vpis v vojaško šolo.

NA KRATKO! O INFORMATORJU

Verjemimo torej, da bo prav novi informator precej pripomogel, da bodo postale naše šole pomembnejši vir informacij, kot so bile doslej (samo 13,3 % anketiranih je napisalo, da so dobili največ informacij v šoli). Zato bi radi seznanili učitelje z vsebino tega njim namenjenega priročnika, iz katerega bodo zajemali informacije za obveščanje učencev.

Razumljivo je, da ne gre za „neizčrpen“ vir informacij, temveč za temeljito izbrana, preverjena in dobro sistematizirana obvestila, o vprašanih, na katera so morali učitelji že doslej izčrpno in določeno odgovarjati učencem in staršem. Ta obvestila so prišla v informator po temeljitih posvetih z upravami vojaških šol in drugih armadnih ustanov in ob upoštevanju tistih zakonov, ki uravnava sistem vojaškega šolstva in službovanje v vojski. Po številnih spremembah in dopolnitvah

tega gradiva (potrebne so bile zaradi ustavnih sprememb) smo tako dobili praktičen, obsežen, pregleden in uraden vir informacij.

Priročnik je razdeljen na tri dele. Prvi del obravnava vojaške šole in akademije, drugi vsebuje pomembne podatke o delu (delovnih mestih), ki ga opravljajo mlajši oficirji in oficirji različnih „vidov“, rodov in služb, v tretjem pa so zbrani najpomembnejši podatki o materialnem in pravnem položaju aktivnih vojaških oseb, zanimivi za vsakogar, ki se bo odločil za vojaški poklic. Za učitelja bodo še posebno dila, in sicer: 43 pregledov za splošnoizobraževalne predmete ter predmete splošno vojaškega in strokovnega izobraževanja za vse srednje vojaške šole in akademije (po smereh) ter pregled meril (norm) telesne razvitosti kandidatov za vojaške šole. Povejmo še to, da je v oddelku posebnih informacij o posameznih šolah in akademijah tudi seznam naslovov; to omogoča šolam, da se neposredno povežejo z vojaškimi izobraževalnimi ustanovami, kar doslej brez posrednikov ni bilo mogoče.

Najbrž bodo mnogi pritrtili našemu mnenju, da bi bil ta informator še popolnejši, če bi bili v njem tudi nekateri podatki o tem, kako informirati posameznega kandidata in njegove starše. Prav tako potreben bi bil tudi pregled doslej natisnjene in posnetega informativno-propagandnega gradiva v te namene.

FRANC VRANČIĆ

POPRAVEK

Razpis za srednje šole je podaljšan do 31. maja.

Zadnji odstavek v sestavku prejšnje rubrike se pravilno glasi: Poudariti je treba tudi to, da se lahko v letalsko akademijo vpiše vsak, ki je končal ustrezno srednjo šolo in izpolnjuje še druge pogoje, navedene v razpisu.

kako bomo delali • kako bomo delali • kako bomo

V tej številki našega lista objavljamo poslovnik o notranji organizaciji in načinih delovanja republiškega odbora Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja ter letni načrt dela tega odbora. Oba dokumenta so sprejeli delegati republiškega odbora na svoji plenarni seji 16. decembra 1974. Poslovnik in delovni načrt za leto 1975 objavljamo zato, da bi seznanili naše člane z načinom delovanja in z vsebino tega sindikata.

Na podlagi petega odstavka 59. člena statutarne pogodbe o organiziranosti in delovanju sindikatov in zveze sindikatov v SR Sloveniji je republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja Slovenije sprejel na plenarni seji dne 16. decembra 1974 tale

POSLOVNIK

O NOTRANJI ORGANIZACIJI IN NAČINIH DELOVANJA REPUBLIŠKEGA ODBORA

1. člen

Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja Slovenije (v nadaljnjem besedilu: republiški odbor) deluje po določbah statutarne pogodbe o organiziranosti in delovanju sindikatov in zveze sindikatov v SR Sloveniji in po tem poslovniku. Poslovnik zavezuje tudi vse organe republiškega odbora, njihove člane, funkcionarje in strokovno politične ter druge delavce.

2. člen

Po statutarne pogodbe je Sindikat delavcev vzgoje in izobraževanja Slovenije razredna organizacija delavcev, ki jo sestavljajo člani, organizirani v osnovnih organizacijah sindikata in v vseh oblikah njihovega združevanja v posameznih dejavnostih na ravni občine, širšega območja (regije) in republike.

V Sindikat delavcev vzgoje in izobraževanja Slovenije se združujejo člani iz tehle oziroma dejavnosti:

- 911 šole (osnovne poklicne, srednje),
- 913-30 delavske univerze,
- 916-10 ustanove za dnevno bivanje otrok (VVZ),
- 916-30 dijaški in študentski domovi.

3. člen

Republiški odbor je najvišji stalni organ Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja Slovenije (v nadaljnjem besedilu: tudi sindikat), ki tudi predstavlja sindikat v Zvezi sindikatov Slovenije ter pred drugimi družbenopolitičnimi in drugimi organizacijami in organi.

V uresničevanju svoje funkcije iz prejšnjega odstavka nastopi republiški odbor s svojimi gledišči v republiških vodstvih družbenopolitičnih organizacij, v skupščini SR Slovenije in v republiških organih samoupravnih interesnih skupnosti po poprejšnjem dogovoru v pristojnih organih Zveze sindikatov Slovenije.

4. člen

Republiški odbor s svojo organiziranostjo in delovanjem zagotavlja izražanje pravnih interesov članov, ki so združeni v tem sindikatu, soočanje in usklajevanje teh interesov med seboj in z interesi delavskega razreda kot celote. Razen tega republiški odbor organizira akcije za uresničevanje usklajenih interesov, ki izhajajo iz posebnih družbenoekonomskih in delovnih razmer članstva tega sindikata, in za uresničevanje interesov celotnega delavskega razreda, kot so opredeljeni v dokumentih Zveze komunistov, v ustavi in v dokumentih 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije.

5. člen

Republiški odbor na svojih plenarnih sejah zlasti:

- (1) določa svoje naloge in naloge svojih organov z letnim delovnim načrtom, v katerem razen konkretne opredeljene naloge določi tudi njihove nosilce, roke in način izvršitve;
- (2) sprejema sklepe, s katerimi določa ali uresničuje politiko sindikata, in druge sklepe, s katerimi sproti določa naloge, ki niso zajete v letnem delovnem načrtu;
- (3) daje pobude in predloge drugim organom in organizacijam v zvezi z uresničevanjem interesov članov sindikata;
- (4) izvoli delegate in usmerja delovanje teh delegatov v zveznih organih sindikatov in v organih Zveze sindikatov Slovenije;
- (5) sprejme resolucijo, s katero določi splošno gledišče sindikata do določenih družbenoekonomskih vprašanj, ki so pomembna za delavce, združene v tem sindikatu;
- (6) skliče skupščino sindikata, problemska posvetovanja in tribune;
- (7) izvoli predsednika in podpredsednika ter imenuje sekretarja republiškega odbora;
- (8) izvoli izvršni odbor kot svoje politično izvršilno telo;
- (9) odloči o podpisu samoupravnega sporazuma, s katerim se loločajo osnove in merila za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke v dejavnostih za območje več občin, republike ali federacije, ki so združene v tem sindikatu, sodeluje v sporazumevanju in daje pobude in predloge s tega področja;
- (10) izreče soglasje k predlogu letnega načrta dela republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in k predlogu skupnega finančnega načrta in skupnega sklepnega računa;
- (11) omogoča delovanje republiških sindikalnih konferenc, ki jih ustanovijo osnovne organizacije sindikata za posamezne ožje dejavnosti;
- (12) omogoča delovanje aktivna mladih delavcev, ki ga sestavljajo člani republiškega odbora, mlajši od 27 let;
- (13) obravnava predloge in stališča republiških sindikalnih konferenc v sestavi sindikata in aktivna mladih delavcev in sprejme ustrezne ukrepe;
- (14) odloči o ustanovitvi organov republiškega odbora in imenuje člane teh organov;
- (15) sprejme poslovnik o svoji notranji organizaciji in načinih delovanja ter njegove spremembe in dopolnitve;
- (16) opravlja druge naloge, ki so potrebne za uresničevanje interesov članstva tega sindikata in interesov celotnega delavskega razreda.

6. člen

Če je vojna, preidejo pristojnosti republiškega odbora in njegovih organov na skupni organ Zveze sindikatov Slovenije, ki je določen z vojnim načrtom v skladu s 74. členom statutarne pogodbe o organiziranosti in delovanju sindikatov in zveze sindikatov v SR Sloveniji.

7. člen

Pravice, dolžnosti in odgovornost člana republiškega odbora ima vsak delegat, ki ga je izvolila v republiški odbor občinska organizacija sindikata.

Pravice, dolžnosti in odgovornost člana republiškega odbora ima tudi občinski delegat občinske organizacije sindikata ali republiške sindikalne konference, vendar samo na seji in v zvezi s sejo, na katero je poslan, in na podlagi pismenega pooblastila delegata.

8. člen

Plenarno sejo republiškega odbora skliče izvršni odbor, v nujnih primerih pa predsednik ali po njegovem pooblastilu podpredsednik republiškega odbora.

Sklicatelj predlaga dnevni red in zagotovi potrebno gradivo.

Pobudo za sklic plenarne seje republiškega odbora lahko da katerakoli organizacija tega sindikata ali republiška sindikalna konferenca.

9. člen

Člani republiškega odbora morajo biti obveščeni o seji republiškega odbora toliko prej, da se v občinskih organizacijah sindikata, katerih delegati so, lahko posvetujejo o gradivu, ki bo na dnevnem redu, vendar praviloma ne manj kot 14 dni pred sejo republiškega odbora.

Vabilu za sejo republiškega odbora mora biti priloženo gradivo, ki za vsako točko dnevnega reda obsega:

- kratko in jasno obrazložitev stanja, ki narekuje obravnavanje tega vprašanja na plenarni seji republiškega odbora;
- predlog sklepa ali drugega akta, ki naj bi ga sprejel republiški odbor.

Če je gradivo daljše kot 5 strani, je treba priložiti kratek povzetek.

10. člen

Ko dobi član republiškega odbora gradivo za plenarno sejo, mora takoj ugotoviti, ali je njegova občinska organizacija sindikata o predlogih, ki so dani v gradivu, že sprejela svoje stališče.

Če član republiškega odbora ugotovi, da njegova občinska organizacija sindikata doslej še ni zavzela stališča do vprašanj, ki so zajeta v predlogih za sejo republiškega odbora, zahteva od predsednika izvršnega organa občinske organizacije sindikata, da skliče sejo izvršnega organa, da bi na tej seji dobil smernice za svoj nastop na seji republiškega odbora.

11. člen

Sejo republiškega odbora vodi predsednik, v njegovi odsotnosti pa podpredsednik republiškega odbora.

Na začetku seje pregleda republiški odbor izvršitev sklepov prejšnje seje in potrdi zapisnik. O izvršitvi sklepov poroča sekretar republiškega odbora. Zatem odloči republiški odbor o dnevnem redu.

Po sprejemu dnevnega reda začne republiški odbor obravnavati posamezna vprašanja po vrstnem redu, določenem v dnevnem redu. Predlagatelj po potrebi obrazloži gradivo.

Obravnavanje vsake točke dnevnega reda traja, dokler se javljajo delegati za razpravo. Vsak delegat ali drug udeleženec na seji lahko razpravlja pri posamezni točki dnevnega reda prvič praviloma največ 10 minut in drugič največ 5 minut.

Na seji republiškega odbora je mogoče razpravljati samo o zadevah, ki so v neposredni zvezi z obravnavano točko dnevnega reda.

Predsedujoči vodi in usmerja razpravo ter jo sklene, ko ugotovi, da je o zadevi mogoče sklepati.

12. člen

Republiški odbor sklepa veljavno, če sta na seji najmanj dve tretjini delegatov.

Sklep ali drug akt je sprejet, če so se izrekli zanj vsi prisotni delegati.

Če se na seji republiškega odbora ugotovi, da se stališča delegatov razlikujejo v vsebinskem pogledu, se sklepanje o taki zadevi odloži do prihodnje seje.

V primeru iz prejšnjega odstavka tega člena pošlje predsednik republiškega odbora takoj po seji pismo vsem občinskim organizacijam sindikata in republiškim sindikalnim konferencam. V pismu obrazloži različna gledišča in da predlog za sporazumno rešitev. Občinske organizacije sindikata in republiške sindikalne konference morajo predlog obravnavati in dati svojemu delegatu usmeritev za njegovo ravnanje.

Če na naslednji seji republiškega odbora tudi po usklajevalnem postopku iz četrtega odstavka tega člena ni soglasja vseh navzočih delegacij, lahko republiški odbor odloči z dvetretjinsko večino glasov vseh delegacij.

13. člen

Republiški odbor sprejema odločitve z javnim glasovanjem, razen če v posameznem primeru ne določi, da bo sklepal s tajnim glasovanjem.

Ko je glasovanje končano, ugotovi predsedujoči izid. Če se izida glasovanja ne da zanesljivo ugotoviti, določi predsedujoči ponovno glasovanje, lahko pa zahteva tudi poimensko glasovanje.

14. člen

Na seji republiškega odbora se vodi sklepni zapisnik, ki vsebuje zlasti:

- čas in kraj seje;
- poimenski seznam navzočih, seznam opravičeno odsotnih in seznam delegatov, ki niso opravičili odsotnosti;
- dnevni red;
- za vsako točko dnevnega reda posebej: kdo je obrazložil gradivo, kdo je razpravljal, natančen zapis sprejetega sklepa ali drugega akta in izid glasovanja;
- druge posebnosti, ki so pomembne za potek seje;

Na zahtevo delegata je treba posebej vpisati v zapisnik tudi njegovo izjavo.

Sklepni zapisnik je treba v celoti ali v izvlečku dostaviti članom republiškega odbora z gradivom za naslednjo sejo zaradi potrditve.

Za zapisnik je odgovoren sekretar republiškega odbora, ki ga tudi podpiše.

15. člen

Seje republiškega odbora so javne, če republiški odbor za posamezno točko dnevnega reda iz utemeljenih razlogov izjemoma ne sklene drugače.

Povabljeni novinarji morajo pred sejo dobiti celotno gradivo, ki je bilo razposlano članom republiškega odbora z plenarno sejo.

O posebno pomembnih zadevah s plenarne seje izda republiški odbor uradno sporočilo, ki ga oblikuje sekretar republiškega odbora ali posebej imenovana komisija.

Sklepe in druge akte, ki jih je sprejel republiški odbor, pošlje sekretar republiškega odbora vsem zainteresiranim organom in organizacijam.

16. člen

Republiški odbor izvoli izmed svojih članov izvršni odbor republiškega odbora, po svoji funkciji pa je član izvršnega odbora tudi sekretar republiškega odbora.

Delo izvršnega odbora vodi predsednik republiškega odbora, v njegovi odsotnosti pa podpredsednik republiškega odbora.

Izvršni odbor je politično izvršilni organ republiškega odbora in ima tele naloge:

(1) skrbi za uresničevanje sprejete politike sindikata in za izvrševanje sklepov ter drugih aktov republiškega odbora;

(2) daje glede na sprejeto politiko sindikata ter glede na sklepe in stališča republiškega odbora podrobnejše smernice za delo delegatov republiškega odbora v drugih organih in organizacijah;

(3) skliče sejo republiškega odbora in predlaga dnevni red;

(4) predlaga republiškem odboru letni delovni načrt;

(5) predlaga republiškem odboru ukrepe in akcije, ki so potrebne za uresničevanje interesov članov tega sindikata in interesov delavskega razreda kot celote;

(6) skliče posvetovanja in seminarje ter organizira druge oblike pomoči občinskim in prek njih osnovnim organizacijam sindikata;

(7) imenuje delovne skupine za pripravo gradiva ali za izvršitev posamezne naloge;

(8) imenuje občasnega delegata v drugih organih ali organizacijah;

(9) poroča republiškem odboru o svojem delovanju;

(10) določi nadomestila osebnih dohodkov in druga nadomestila funkcionarjem republiškega odbora;

(11) opravlja druge naloge po sklepih republiškega odbora.

V posameznem nujnem primeru odloči izvršni odbor tudi o stališču ali akciji, ki sicer spada v pristojnost republiškega odbora, mora pa za tak ukrep dobiti pristanek republiškega odbora na prvi naslednji njegovi seji.

17. člen

V republiškem odboru deluje aktiv mladih delavcev, ki ga sestavljajo člani republiškega odbora, mlajši od 27 let.

Aktiv se sestaja posebej takrat, ko so na dnevnem redu republiškega odbora vprašanja, ki so posebno pereča za mlade delavce, sicer pa člani aktiva delujejo kot durgi člani republiškega odbora. Delovanje aktiva vodi sekretar, ki ga člani aktiva izvolijo izmed sebe.

Aktiv se povezuje z republiško konferenco mladih delavcev v okviru Zveze socialistične mladine Slovenije skladno z akti te konference in s statutom Zveze socialistične mladine Slovenije.

18. člen

V republiškem odboru delujejo stalne komisije:

- za nadaljnji razvoj samoupravljanja
- za samoupravno sporazumevanje o dohodku in njegovi delitvi
- za delovne in življenjske razmere
- za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito

Predsednika, podpredsednika in člane komisije imenuje republiški odbor izmed članov sindikata, ki poznajo določeno problematiko in so zainteresirani za njeno reševanje.

Predsednik ali podpredsednik komisije je obenem delegat republiškega odbora v ustreznem koordinacijskem odboru sindikatov Slovenije.

Komisija opravlja zlasti te naloge:

- (1) spremlja stanje in problematiko na določenem področju;
- (2) pripravlja analize ter predloge stališč ukrepov in akcij za republiški odbor in njegov izvršni odbor;
- (3) neposredno uresničuje posamezne naloge, če je tako določeno v letnem delovnem načrtu ali v drugem sklepu republiškega odbora;
- (4) poroča republiškem odboru o svojem delu;
- (5) opravlja druge naloge po sklepu republiškega ali izvršnega odbora.

19. člen

Izvršni odbor in komisija sta sklepčna, če je prisotnih najmanj polovica članov, sklepata pa z večino glasov navzočih članov.

O seji izvršnega odbora in komisije se piše sklepni zapisnik. Za sklepni zapisnik izvršnega odbora je odgovoren sekretar republiškega odbora, ki zapisnik tudi podpiše, za sklepni zapisnik komisije pa predsednik komisije.

O seji izvršnega odbora in komisije je treba praviloma pismeno obvestiti člane vsaj teden dni pred sejo.

20. člen

Predsednik republiškega odbora:

- (1) vodi sejo republiškega odbora;
- (2) sklicuje in vodi sejo izvršnega odbora;
- (3) predstavlja Sindikat vzgoje in izobraževanja Slovenije v predstvedstvu RS ZSS in v razmerju do drugih organov in organizacij;
- (4) podpisuje sklepe in druge akte, ki so bili sprejeti na sejah republiškega odbora in na sejah izvršnega odbora;
- (5) podpiše samoupravni sporazum o dohodku in delitvi dohodka, ki je sklenjen v ustrezni dejavnosti za območje več občin, republike ali federacije;
- (6) sodeluje na sejah, sestankih in drugih dogovorih, ki so pomembni za politiko in akcije sindikata;
- (7) opravlja druge naloge po sklepu republiškega odbora.

Predsedniku pomaga pri njegovem delu podpredsednik republiškega odbora, ki ga tudi nadomešča med njegovo odsotnostjo.

21. člen

Sekretar republiškega odbora:

- (1) pripravlja sklic in organizira sejo republiškega odbora ter izvršnega odbora;
- (2) organizira uresničevanje sklepov republiškega odbora in izvršnega odbora in jih skladno s sklepi tudi neposredno izvršuje;
- (3) skrbi za delovanje nadzornega odbora, aktivna mladih delavcev, komisij in drugih organov sindikata;
- (4) po dogovoru s predsednikom republiškega odbora sodeluje na sejah, sestankih in drugih dogovorih, ki so pomembni za politiko in akcije sindikata;
- (5) skrbi za javnost dela republiškega odbora;
- (6) vodi delo strokovnih in tehničnih služb republiškega odbora;
- (7) organizira sodelovanje s sektorji in službami republiškega sveta ZSS;
- (8) opravlja druge naloge po tem poslovniku, po sklepih republiškega odbora in izvršnega odbora.

Sekretar je za svoje delo odgovoren republiškem odboru, za operativno izvrševanje nalog pa tudi predsedniku republiškega odbora.

22. člen

Funkcionarji, ki stalno delajo v republiškem odboru, ter strokovni in drugi delavci republiškega odbora sestavljajo skupaj s funkcionarji in delavci drugih republiških odborov sindikatov ter republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije skupno delovno skupnost.

Razmerja med to delovno skupnostjo in sindikati ter zvezo sindikatov se uredijo s posebnim sporazumom, ki ga v imenu sindikatov in Zveze sindikatov Slovenije sklene republiški svet po soglasni odločitvi delegacij vseh sindikatov.

23. člen

Ta poslovnik velja od 1. decembra 1974. Tega dne prenehajo veljati dosedanja poslovnik oziroma pravilnik o ustanovitvi, organizaciji in delovanju republiške sindikalne konference ter vse določbe drugih aktov, ki so z njim v nasprotju.

Predsednik rep. odbora: GEZA ČAHUK, l. r.

V Ljubljani, 17. 12. 1974

kako bomo delali • kako bomo delali • kako bomo delali • kako bomo delali

Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja

Letni delovni načrt

Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja sprejema ta delovni načrt za l. 1975 kot osnovo za usklajeno strokovno politično dejavnost odbora, vseh njegovih izvršilnih organov in delovnih skupin ter občinskih odborov.

Ta delovni načrt rabi tudi kot izhodišče za izdelavo finančnega načrta za l. 1975.

V delovnem načrtu so opisane naloge, sprejete na 8. kongresu ZSS ter naloge, ki jih je republiška sindikalna konferenca delavcev vzgoje in izobraževanja sprejela v orientacijskem programu dela za l. 1974 in še niso povsem opravljene.

Pri opredeljevanju nalog in usmerjanju svoje dejavnosti izhaja republiški odbor iz spoznanja, da je za uspešno delovanje republiškega odbora in njegovih organov potrebna učinkovita akcijska dejavnost občinskih in medobčinskih sindikalnih organizacij in delegatov, ki prenašajo stališča, mnenja in pripombe v republiški odbor in iz njega.

Dejavnost republiškega odbora in njegovih organov, ki je opredeljena v letnem delovnem načrtu, je namenjena uresničevanju temeljnih interesov delavcev s področja vzgoje in izobraževanja ter usklajevanju le-teh z interesi vse družbene skupnosti.

Iz navedenih vzrokov je nemogoče v letnem delovnem načrtu opredeliti vse naloge, ki bodo spričo dinamike razvoja in aktualnosti problemov v temeljnih organizacijah združenega dela potrebne obravnave tudi v tem organu.

Glede na to, da so v republiškem odboru vključene dejavnosti vzgojnovarstvenih zavodov, osnovnih šol, srednjih šol, delavskih univerz ter dijaških domov, so delegati posameznih področij pripravili pregled nalog, ki naj jih obsega letni delovni načrt odbora; zato so naloge razdeljene v osem področij, in sicer:

PRVO PODROČJE: Nadaljnji razvoj samoupravljanja

Zavedajoč se družbene vloge, ki jo imajo sindikati za razvoj samoupravnih odnosov, tj. za uresničevanje volje in hotenj delavcev, bo republiški odbor s svojim izvršnim organom, komisijo za samoupravljanje in s strokovno skupino opravil zlasti te naloge:

Opredelitev nalog:

1. RO prevzema pobudo, da bo v občinskih odborih opravljena analiza o samoupravnem konstituiranju zavodov s področja vzgoje in izobraževanja ter ocena uveljavljanja zborov delavcev in drugih oblik osebne udeležbe v samoupravnih odločitvah.

Rok: prvo trimesečje 1975.

Izvedba: Izvršni odbor spodbudi občinske odbore, da izdelajo analizo in oceno samoupravnih odnosov. Skupaj s sektorjem za samoupravljanje pri ZSS opravi strokovna služba pogovor glede izvedbe konstituiranja v občini, kjer to še ni opravljeno. Izvršni odbor s komisijo pripravi gradivo februarja. Republiški odbor obravnava problematiko na plenarni seji meseca marca.

Nosilec: izvršni odbor.

2. Izvršni odbor in komisija za samoupravljanje oblikujeta strokovno skupino, ki bo pripravila analizo možnosti samoupravnega povezovanja šol in dijaških domov v občini in pripravila to temo za razpravo v RO.

Rok: do meseca marca, vključno z obravnavo na plenarni seji.

Izvedba: Delovna skupina izdelava primer samoupravnega sporazuma o združevanju in opiše postopek. To objavi v listu Prosvetni delavec.

Nosilca: izvršni odbor in komisija za samoupravljanje.

3. Za uveljavljanje delegatskih odnosov na vseh ravneh, zlasti v samoupravnih interesnih skupnostih je treba organizirano razpravljati o ključnih vprašanih delegatskega odločanja. Republiški odbor bo na svojih sejah obravnaval študije centra za raziskovanje samoupravljanja in na tej osnovi pomagal občinskim odborom pri urejanju teh odnosov.

Rok: vse leto.

Izvedba: v sodelovanju s strokovnimi organi pri ZSS in delegati republiškega odbora so organizirana posvetovanja in druge oblike usposabljanja.

Nosilec: izvršni odbor.

4. Uvajanje samoupravnega delavskega nadzora kot samoupravne pravice in dolžnosti delavcev v združenem delu je pomembna naloga našega sindi-

kata. Republiški odbor bo zato v sodelovanju s sektorjem za samoupravljanje pri ZSS in s centrom za družbeno izobraževanje še vnaprej spodbujal sindikate v občini, da prek delavskih univerz organizirajo področne razprave o uveljavljanju samoupravnega delavskega nadzora.

Rok: prvo trimesečje 1975.

Izvedba: Izvršni odbor in komisija za samoupravljanje in s sodelovanju s strokovno službo pri ZSS spodbujata občinske sindikate, da organizirajo razprave o tej problematiki, kjer tega še niso storili. Pri tem bo sindikat tudi strokovno pomagal.

Nosilca: izvršni odbor in komisija za samoupravljanje.

DRUGO PODROČJE: Pridobivanje in razporejanje dohodka ter delitev osebnih dohodkov

Sindikati prevzemamo na tem področju pomembne dolžnosti. V samoupravnih interesnih skupnostih moramo zato delovati tako, da bosta zagotovljeni programska in materialna osnova za vzgojnoizobraževalno delo, tj. da bo uveljavljeno načelo svobodne menjave dela. V ta namen bo RO opravil zlasti te naloge:

Opredelitev nalog:

1. RO bo obravnaval predloge programa dela in programov financiranja s področja vzgoje in izobraževanja, in sicer za leto 1975 ter za leto 1976.

Rok: usklajen s časom javne razprave.

Izvedba: na plenarni seji po poprejšnji razpravi v občinskih organizacijah.

Nosilec: delegati, izvršni odbor, RO.

2. RO bo sodeloval pri oblikovanju predloga družbenega dogovora o financiranju potreb skupne in splošne porabe in resolucije o družbenoekonomskem razvoju republike v l. 1976.

Rok: usklajen z drugimi, ki pripravljajo te dokumente.

Izvedba: na plenarni seji po poprejšnji razpravi v občinskih organizacijah.

Nosilec: delegati, izvršni odbor, RO.

3. RO bo obravnaval in dajal mnenja o novih samoupravnih sporazumih o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke za področje VVZ, osnovnih šol, srednjih šol, dijaških domov, posebnih šol, glasbenih šol in delavskih univerz.

Rok: I. tromesečje, izvajanje spremlja vse leto.

Izvedba: izvršni odbor in strokovna komisija pripravita predlog sprememb in dopolnitev, mnenje izreče skupščina RO. O spremembah posamez-

nih sporazumov razpravlja in daje mnenje izvršni odbor RO.

Nosilca: izvršni odbor, komisija za SS, RO.

TRETJE PODROČJE: Reforma sistema vzgoje in izobraževanja

Skladno s sklepi in stališči kongresov Zveze komunistov, 8. kongresa Zveze sindikatov itd. je družbena akcija usmerjena k organiziranemu urejanju in dograjevanju sistema vzgoje in izobraževanja. Pri tem prevzema RO zlasti te naloge:

Opredelitev nalog:

1. Na osnovi mnenj delegatov zavzame RO politično stališče o uvajanju celodnevne šole. Prevzema pobudo za sklic predstavnikov šol, ki uvajajo celodnevni pouk, zaradi usklajevanja stališč

Rok: januar 1975.

Izvedba: na plenarni seji po poprejšnji razpravi delegatov v občinskih odborih.

Nosilec: delegati, izvršni odbor RO.

2. RO razpravlja o vsebini projekta celodnevne šole ter izreče strokovno mnenje. Ob tem opredeli tudi dejavnost predšolskih ustanov in male šole.

Rok: takoj po izidu projekta (predvidoma meseca marca).

Izvedba: na plenarni seji RO po poprejšnji razpravi v izvršnem odboru.

Nosilec: izvršni odbor, RO.

3. RO se s strokovnimi sodelavci in skupinami vključuje v izdelavo predloga projekta usmerjenega izobraževanja in ga po objavi obravnava na plenumu.

Rok: takoj po izidu (marec, april).

Izvedba: razprava v izvršnem odboru, nato na skupščini RO.

Nosilec: strokovne skupine, izvršni odbor, RO.

ČETIRTO PODROČJE: Strokovno-pedagoško in družbenopolitično izpopolnjevanje

Skrb za permanentno strokovno pedagoško in družbenopolitično izpopolnjevanje ter izvajanje uspešne kadrovske politike mora biti v ospredju naših prizadevanj za dvig strokovne in politične ravni vzgojnoizobraževalnega dela. V ta namen prevzema RO zlasti te naloge:

Opredelitev nalog:

1. RO bo obravnaval kadrovske problematiko na področju vzgoje in izobraževanja ter oblikoval predloge za izboljšanje stanja. Pri tem bo izhajal iz sistema delitve OD, napredovanja v strokovnih nazivih, potreb po dodatnem izobraževanju vzgojiteljc in drugih strokovnih delavcev. Strokovne skupine za posamezne probleme pripravijo gradivo.

Nosilec naloge: izvršni odbor, strokovne skupine.

Rok: maj 1975.

Izvedba: februarja se oblikujejo delovne skupine za izdelavo gradiva, ki ga predloži aprila za razpravo v skupščini RO.

2. Družbenopolitično izobraževanje in angažiranje novih sodelavcev: RO bo organizator in pobudnik raznih izobraževalnih akcij, zlasti za družbenopolitično usposabljanje strokovnih kadrov. Izvršni odbor prevzame s strokovno komisijo za samoupravljanje naloge, da spodbudi akcije tudi na vzgojnoizobraževalnem področju.

Rok: vse leto, pretežno v mesecu juniju.

Izvedba: komisija za samoupravljanje spodbudi akcijo po občinah, kjer te akcije še ni.

Nosilec: izvršni odbor.

PETO PODROČJE: Urejanje socialne varnosti delavcev

Ena temeljnih nalog sindikatov je tudi zavzemanje za tako

socialno politiko, ki bo na temelju vzajemnosti ter samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja zagotavljala hitrejšo rast socialnega standarda delavcev. RO prevzema zlasti te naloge:

1. Skrbi za izpolnjevanje določil samoupravnih sporazumov o usmerjanju dohodka in delitvi sredstev za OD in sindikalne liste. V ta namen obravnava družbenoekonomski položaj dejavnosti in problematiko v zvezi z izvajanjem določil samoupravnih sporazumov.

Rok: začetek leta, september.

Izvedba: na osnovi analize uresničevanja SS.

Nosilca: izvršni odbor, komisija za samoupravno sporazumevanje.

2. Obravnava in predlaga rešitve za urejanje stanovanjske problematike delavcev, delovni čas, normative glede delovnih razmer, zlasti v dijaških domovih in VVZ, ukrepe za potreben oddih in zdravo rekreacijo.

Rok: april - oktober.

Izvedba: razprava na podlagi izdelanih analiz delovnih skupin, ki pripravijo problematiko v prvem trimesečju.

Nosilca: izvršni odbor, delovna skupina.

ŠESTO PODROČJE: Povezovanje in organiziranost sindikatov

Uveljavljanje neposrednih samoupravnih odnosov je možno le s tesnim povezovanjem sindikatov in z najučinkovitejšo organiziranostjo. Za premagovanje težav na tem področju bo opravil RO zlasti te naloge:

1. Skrbel bo za tesno povezavo z ustreznimi občinskimi odbori zaradi izmenjave izkušenj, oblikovanja skupnih stališč ter prilagajanja vsebine dela. V ta namen usmerja dejavnost delegatov, organizira pogovore s predsedniki občinskih odborov.

Rok: v mesecu februarju, juniju in novembru.

Izvedba: pogovori z vodstvi občinskih odborov ob udeležbi delegatov RO na sejah občinskih odborov.

Nosilec: izvršni odbor.

2. Organiziral bo neposredno pomoč osnovnim organizacijam pri uresničevanju sklepov 8. kongresa ZSS, posebno na željo občinskih odborov, ki pomoč potrebujejo. To naloge bo mogoče izvesti prek ustrezne službe in ZSS ali drugod ter z dejavnostjo delegatov.

Rok: vse leto. Učinkovitost preveri RO ob koncu leta, to je decembra.

Izvedba: prek občinskih odborov.

Nosilec: izvršni odbor komisije za samoupravljanje in samoupravno sporazumevanje.

3. Na medrepubliški in zvezni ravni bo RO povezoval interese prek svojih delegatov v ustreznih telesih ter skrbel za občasno izmenjavo mnenj in izkušenj s sindikati drugih republik.

Rok: vse leto.

Izvedba: prek delegatov.

Nosilec: RO.

4. RO se bo povezoval s sindikati drugih dežel prek Zveznega odbora.

SEDMO PODROČJE: Samoupravno komuniciranje in obveščanje

Vsestransko, pravočasno in preprosto obveščanje je pogoj za ustvarjalno odločanje delavcev v združenem delu. V ta namen opredeljuje zlasti te naloge:

1. prek občinskih odborov vpliva na osnovne organizacije,

da bo zagotovljeno pravočasno sklicevanje zborov delavcev, ki bodo odločali na osnovi pravočasno prispelega gradiva. Doseže medsebojno obveščanje o sestankih in drugih oblikah dogovarjanja.

Rok: Oboje bo doseženo po dogovoru z vodstvi sindikalnih odborov v mesecu februarju po poprejšnjem pismenem predlogu, ki ga pošlje izvršni odbor RO januarja.

2. Delegati prevzamejo odgovornost, da bbedo delovali v skladu z določili poslovniškega sveta. To pomeni, da bodo dobivali mnenja iz svojega okolja in obveščali občinske odbore o odločitvah in delu RO. V ta namen bo treba usposabljati delegate in uresničiti konkretne naloge v RO.

Rok: vse leto, napotki januarja in decembra.

Izvedba: dogovor s sindikati občinskih odborov in za pove-zavo delegatov.

Nosilec: izvršni odbor.

3. Nadaljnje razvijanje in vsebinsko bogatenje lista „Prosvetni delavec“, prek katerega obveščamo svoje člane o delu RO in o njegovih stališčih do posameznih problemov. To bomo dosegli z dajanjem strokovne in materialne pomoči, s sodelavci v strokovnih asociacijah lista ter s kakovostnimi prispevki in obravnavo programske zasnove.

Rok: vse leto, programska zasnova: decembra.

Izvedba: sodelovanje v strokovnih telesih in pri oblikovanju programske zasnove.

Nosilec: izvršni odbor.

OSMO PODROČJE: Ljudska obramba in družbeno samozastita

Utrjevanje obrambnih sposobnosti in uveljavljanje koncepta vseljudske obrambe je sestavni del dejavnosti sindikatov. Vse te akcije bo RO usklajeval in izvajal prek ZSS.

Ta delovni načrt je RO sprejel na 4. seji dne 16. 12. 1974.

Delovni načrt aktivna mladih delavcev je sestavni del tega načrta.

PRESEDNIK RO:
GEZA ČAHUK

Skladno z 18. členom poslovniškega notranji organizaciji in načini delovanja republiškega odbora je republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja na svoji plenarni seji dne 16. decembra 1974 sprejel sklep, da delujejo pri odboru štiri stalne komisije, in sicer:

— komisija za nadaljnji razvoj samoupravljanja

— komisija za samoupravno sporazumevanje o dohodku in njegovi delitvi ter za ekonomske odnose

— komisija za delovne in življenjske razmere

— komisija za ljudsko obrambo in družbeno samozastito.

Komisije delujejo v tej sestavi:

komisija za nadaljnji razvoj samoupravljanja:

Štefanič Lojze — predsednik (že izvoljen)

Budnar Meta — podpredsednica

Pajk Lojze

Maraz Darinka

Peternel Rajko

komisija za samoupravno sporazumevanje:

Pivk Valentin — predsednik (že izvoljen)

Žunko Pavel — podpredsednik

Nemanič Manja

Novak Vlado

Kolšek Majda

komisija za delovne in življenjske razmere:

Čepin Gvido — predsednik

Novak Milka — podpredsednica

Jovanovski Erika

Mrakar Jože

Kačičnik Slavko

komisija za ljudsko obrambo in družbeno zaščito:

Češnovar Marko — predsednik

Kamin Štefan — podpredsednik

Velikonja Tone

Štraus Majda

Štrukelj Vera

Republiški odbor naroča komisijam, naj uskladijo operativne delovne načrte z letnim delovnim načrtom republiškega odbora in začno delati.

PRESEDNIK RO:
GEZA ČAHUK

AKADEMIJA POMAGA VAŠKIM ŠOLAM

Akademija pedagoških znanosti SSSR je na posebnem sestanku razpravljala o vaških šolah. Udeleženci so govorili o nalogah, ki jih imajo ta ustanova in njeni inštituti pri razvoju tovrstnih šol. Akademija naj zbira in širi izkušnje najboljših vaških šol in posameznih učiteljev, propagira delo najboljših visokih šol za izobraževanje učiteljev vaških šol, izpopolnjuje znanstvene temelje poklicnega usmerjanja učencev v kmetijsko proizvodnjo ter izpopolnjuje znanstveno pedagoške dosežke, ki se nanašajo na pripravo in povečanje kvalifikacij učiteljev vaških šol; to je tudi zapisano v resoluciji CK KPSS in ministrskega sveta SSSR o ukrepih za nadaljnje izboljšanje delovnih razmer vaške splošnoizobraževalne šole. Pohitili bodo z razstavo na temo Posebnosti izobraževanja in vzgoje v vaški šoli in izpopolnili načrt delovne vzgoje.

Pripravili in izdali bodo tudi tele priročnike za učitelje in učence: Osnove ekonomike kmetijstva SSSR in Osnove ekonomskih znanj o socialistični proizvodnji.

Zbor je pozval znanstvenike — pedagoge, učitelje visokih šol in metodike, naj pomagajo učiteljskim kolektivom vaških šol izboljšati njihovo delo; pri tem naj upoštevajo sodobne zahteve narodnega gospodarstva in kulture.

KAKO JE ORGANIZIRANA INŠPEKCIJA NA FRANCOSKEM

Z odločbo francoskega ministrstva za izobraževanje je od 4. julija 1974 služba glavne inšpekcije organizirana po tehle učnovzgojnih področjih: predšolsko in osnovnošolsko izobraževanje, poklicno izobraževanje na učiteljskih, izobraževanje neprilagojenih otrok, kmetijsko izobraževanje; umetniška vzgoja, ročno delo in gospodinjstvo; matematika, fizika; naravoslovne vede, filozofija, književnost, zgodovina in zemljepis; tuji jeziki; družbene in ekonomske vede; strokovni predmeti v industrijskem izobraževanju; strokovni predmeti v ekonomskem izobraževanju in, kot zadnje področje, šolsko življenje.

Pogovor z Mileno Batičev

Otroku vsak po svojih močeh najboljša

— Doslej ste izdali tri svoje knjige, prosim, povejte nekaj o dosedanjih izdajah, za kakšne pesmi je šlo, kolikšna je bila naklada in v kolikem času so knjige pošle.

„Leta 1969 sem izdala pesniško zbirko „Pravljica za malo kurirko“ v nakladi 1200 izvodov, leta 1971 knjigo pesmi za otroke z naslovom „100 prigodnic“ v 1000 izvodih in letos dramske prizore „Zaigramo“ v nakladi 1200 izvodov.

V prvi pesniški zbirki so zbrane pesmi s tematiko osvobodilnega boja, posamezne so bile v letih 1964, 1965 in 1966 nagrajene na zveznem festivalu Kurirček in so izhajale mlatone v vseh jugoslovanskih mladinskih revijah. V drugo zbirko sem uvrstila pesmi, ki so izhajale v Cicibanu, Pionirskem listu, Kurirčku, v Delu, Ljubljanskem dnevniku in drugod, dodala tretjino novih in jih razporedila po koledarju glede na otroške praznike, prigodniški naslov pa sem izbrala povsem namenoma. Knjiga je posla takoj po izidu. Pobudo za letošnjo knjigo pa sem dobila ob obiskih na solah in sem tako napisala 35 dramskih prizorov. Knjiga je bila takoj razprodana, naročilo zanjo sem dobila celo iz Avstralije.“

— Precej let že učite. Vam je to okolje pobuda za tiste vaše pesmi, ki so tako primerne za slavnostne šolske dni?

„Tudi okolje, v katerem pisec živi, daje svojevrstne pobude za nastanek nekaterih del, tako je tudi z menoj. Vendar moram priznati, da me radi pritegnejo razigrani, hudomušni in nabriti obrazi, ki so tudi življenjsko bolj pristni in prepričljivi.“

— Kaj upoštevate, ko pišete za otroke, kakšna naj bi bila otroška pesem?

„Otroška literatura naj se ne sprelevi v otročjo, preprostost izraza naj se ne zrcali v navnem slikanju sveta. Neposrednost in čustvena obarvanost ne smeta preiti v sentimentalnost, humor mora biti duhovit, bolj v besedni igri kot v situacijah. Treba je najti otroka v prostoru sodobne družbe, da se more poistiti z junakom pesmi. Ne gre zanemariti tudi poetične fantastike, ki je otroku vselej blizu.“

— Mladinska književnost je posebno zahtevno področje, kakšno je danes njeno mesto in kako jo vrednotimo?

„Pisanje za otroke pri nas še nima tistega mesta, kot bi ga zahtevalo. Zlasti pa je narobe, če nekdo piše samo za otroke, v tem primeru se že uvrsti na lestvici priznanih za nekaj klinov niže. Otroške pesmi pišem za otroke, zato naj bo njihovo mnenje o pesmih najbolj pomembno. Pisati imamo sicer možnost, da spoznamo otrokovo odzivnost, ko ustvarimo neposreden stik z otrokom ob

literarnih nastopih. Takrat more samokritičen avtor hitro ugotoviti, kako se je ujel z otrokom, kje ga je mladi bralec priznal in kje je šlo pisanje mimo. Sicer pa tega mnenja otrok ne poznamo, nikjer ni publicirano, tako ostaja večina otrokov pogled na pisateljevo delo še velika neznanka. Tudi razna priznanja, npr. Zlata knjiga, niso povsem objektivna merila, kajti tu srečujemo knjige, ki so izhajale v velikih nakladah (npr. Moja knjižnica), ki so jih odrasli prepisali za domače branje, za bralno značko ipd. Tako se otrok pod vplivom šole nemalokrat po šolsko odloči, ko odbira knjige v že danem mu izboru. Menim, da stojimo avtorji na relaciji pisec — mladi bralec pred ledino, v katero bo treba čimprej zaorati.“

— Vašo „Pravljico za malo kurirko“ so prebrali tudi odrasli. Ali naj otroška pesem pove nekaj tudi odraslemu bralcu?

„Ni nujno, da najde vedno tudi odrasel bralec v mladinskih besedilih nekaj zase. So knjige, ki so pisane samo za otroke, odrasli pa se jim bo približal posebej takrat, kadar tudi v njem še živi ta svet, kadar je v njem nekaj otroka. Za „Pravljico“ pa menim, da pove v marsikateri pesmi nekaj tudi odraslemu bralcu.“

— Svoje knjige zalagate sami. Zakaj je to potrebno?

„Da, vse svoje knjige sem sama založila. Samozaložba ni pri nas nič bistveno novega ne pretresljivega. Če se hoče pisec uveljaviti, pa ima občutek, da ga družba nikakor noče podpreti, sam pa je prepričan vase, se odloči za samozaložbo. To je sicer precej tvegano, ker nikoli ne veš, kakšen bo končni rezultat, ker je sebe najtežje oceniti, in šele po izidu lahko ugotoviš, kakšna je odmevnost. Zase morem reči, da bom samozaložbo najbrž še „uporabila“.“

— Kot list prosvetnih delavcev Slovenije vas sprašujemo, zakaj sami zalagate tudi pesmi, ki so tako uporabne v šoli, ko je vendar po solah toliko povpraševanja in zadrege zavoljo gradiva za proslave in prireditve?

„To tudi sama težko razumem. „Pravljico za malo kurirko“ so založbe zavrnile brez utemeljitve, čeprav je o njej izšlo 8 ugodnih ocen in je že 5 let ni na trgu, se še danes ne morejo odločiti za ponatis. Kot zanimivost naj povem, da hranim med pohvalnimi pismi dve pismi urednikov in eno pismo direktorja založbe, ki pa so, kot sedaj vidim, namenjena samo za privatno rabo. Ni dolgo tega, kar sem nekje imela svojo novo pesniško zbirko že v okvirnem programu založbe in smo zanjo skupno z založnikom že izbrali ilustratorke, pa do natisa le ni prišlo. Ker imamo v družini lite-

rarnega kritika, pa vse kaže, da bo z natisi mojih pesmi še slabše, dokler bodo uredniki knjižnih zbirk in mladinskih revij hkrati tudi ustvarjalci.“

— Zaradi samozaložbe izhajajo vaše knjige v nizkih nakladah, kako pridejo pesmi otrokom v roke?

„Res, moje knjige zaradi majhne naklade niso prišle v roke otrokom, ker so jih v glavnem pokupile šole in druge ustanove. Žal mi je, da je tako. Veseli me pa, da so dosegle svoj namen in niso obležale v knjižnicah. O tem se prepričam, ko pogosto slišim svoje pesmi na radiu (npr. Veseli tobogan), pridno jih recitirajo na proslavah in prireditvah. „Pravljico za malo kurirko“ pa so uvrstili tudi na znani televizijski kviz,

ko so pionirji 5. razredov tekmovali s svojim znanjem o mladinski književnosti s tematiko NOB.“

— Povejte še nekaj o svojih načrtih za prihodnje delo na tem področju.

„O načrtih za prihodnje delo je težko govoriti, ker nikoli ne veš, koliko boš mogel svoje izjave uresničiti. Prav gotovo bom še pisala, zadnje čase me mikajo predvsem motivi iz življenja podeželskega otroka, njegov svet in njegov prostor v naši družbi. Vsekakor bo še katera moja knjiga ugledala beli dan, tudi šolam se ne mislim izneveriti, saj sem tu že zasidrana. Našim otrokom smo dolžni dati, vsakdo po svojih močeh, kar mislimo in o čemer smo prepričani, da je zanje dobro.“

Vprašanja: NEŽA MAURER

Rudniška separacija, olje, Peter Matko

Šola in umetnost

V veliki stavbi rudarskega šolskega centra v Velenju, kjer se številni mladi iz leta v leto izpopolnjujejo v poklicnem šolanju, so izredno svetle in z okrasnim zelenjem bogato dekorirane šolske avle. Tam se, še zlasti med odmori, sprehajajo mladi ljudje iz vseh naših republik. Prišli so semkaj v mlado industrijsko mesto, da se v šolskem centru izuče raznih poklicev. Tokrat ne bomo govorili o šolanju na tem zavodu, ker je našo pozornost pritegnila zanimiva likovna razstava v prostorih te šole.

V počastitev dneva republike so namreč v spodnji avli tega centra poklicnih šol odprli likovno razstavo dveh slikarjev in enega kiparja. Miloško Kumer, komaj 22-letni uslužbenec tega zavoda, je razstavil več lesenih kipov in reliefov, druga dva, še mlajša, Peter Matko in Andrej Krevzel pa sta razstavila vsak po 12 oljnatih slik. Pri tem naj poudarim zlasti to, da sta oba slikarja učenca tega zavoda in stara komaj dobrih 17 let. Ko sem si ogledoval to svojevrstno razstavo sredi množice učencev, me je presenetil odnos teh mladih ljudi do razstavljenih del. Umetnostna razstava, ki je tako rekoč nenadoma postala sestavni del šole, jih je pritegnila: čutili so, da so ponosni na svoja sošolca, ki sta jim pripravila lep umetniški užitek.

Andrej Krevzel je razstavil pretežno tihožitja in en portret v svetlih, skoraj pastelno nežnih barvnih tonih, Peter Matko pa je pokazal vrsto uspešnih pejzažev in interierov. Matko je še posebno uspešen v pejzažu, kjer je pokazal vso svojo izrazno moč.

Razstava treh mladih likovnikov v rudarskem šolskem centru v Velenju je vsekakor prispevala k uveljavitvi učencev, pa tudi šole, ki je z umetniškimi deli dopolnila svoje vzgojnoizobraževalno delo.

Mladim avtorjem bi bilo vsekakor treba še nadalje pomagati pri likovnem izpopolnjevanju. Vodstvu šole pa moramo čestitati, saj z organiziranjem takšnih razstav plemeniti likovno kulturo svojih dijakov.

VIKTOR KOJC

Pet številčk Pionirja

Doslej je izšlo pet številčk Pionirja; to je že polovica letnika te poljudnoznanstvene revije. Iz nje je razvidna raznovrstnost strokovne usmeritve, naj že gre za geologijo, za umetnost za šport ali za druga področja. Posamezne številčke so zabeležile tudi razne aktualnosti, npr. dvestoletnik ljubljanske univerzitetne knjižnice, kongres Zveze socialistične mladine Slovenije, srečanje pionirjev dopisnikov. Razpisan je nov kviz na temo Mozart in njegovo delo (št. 4) in nova raziskovalna naloga Ohranimo kmetije (št. 5). Nadaljujejo se članki s področja ekologije, ki s posebnimi vprašanji aktivirajo in usmerjajo bralčovo zanimanje za dogajanja v naravi. Poseben pomen daje reviji rubrika Prigisče robidnic. To je literarni del Pionirja in v njem so na domiseln način predstavljeni nekateri književniki. Povest v nadaljevanjih piše Pavle Zidar. Ker je izredno fantovska in pobalinska — prikazuje šolsko življenje — je bralcem verjetno všeč. Ne bi pa bilo odveč, če bi se učitelji pozanimali, kakšen je odziv nanjo pri učencih, ker daje obilo snovi za koristen pogovor. Literarne igrice so prav tako stalna rubrika revije. Njihova posebnost je v tem, da so literarnoestetsko usmerjene in bi jim lahko rekli tudi šola umetniškega ustvarjanja.

V tem šolskem letu je že izšla posebna izdaja Pionirja, posvečena Beli krajini 44 in slovenskemu novinarstvu, v posebni knjigi pa kronološki pregled NOB 1941–1945. Pred izidom je knjiga Z Darwinom okoli sveta, s tem dobivajo članki, ki so bili objavljeni v reviji, trajnejši pomen, zato, ker so v knjižni obliki dostopni večjemu številu bralcev.

Avtorji se trudijo, da bi bili prispevki, ki so namenjeni predvsem šolarjem, napisani v strokovno razumljivem jeziku. Poudariti je treba izvirne zamisli ugankarskega dela v reviji in kakovost slikovnega gradiva.

BERTA GOLOB

Obvestilo

Upravni odbor Samopomoči sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev Slovenije obvešča svoje člane, da je bil na občnem zboru Samopomoči v Ljubljani dne 11. maja 1974 sprejet sklep o zvišanju posmrtnine v letu 1975 od 1.700,00 din na 2.000,00 din; zato je zvišan tudi članski prispevek za leto 1975 od 60,00 din na 80,00 din.

Člane, ki nam bodo vplačali članarino za leto 1975, preden bodo prejeli letno poročilo za l. 1974, prosimo, da upoštevajo to zvišanje in nakažejo znesek 80,00 din na tekoči račun: 50100-678-45314, Samopomoč prosvetnih in znanstvenih delavcev Slovenije.

Upravni odbor

Samopomoči prosvetnih in znanstvenih delavcev Slovenije

Pivsko posodje skozi stoletja

Kulturnozgodovinski oddelek narodnega muzeja v Ljubljani je pripravil občasno razstavo Pivsko posodje skozi stoletja; odprta bo od 20. januarja do začetka aprila letos v razstavišču ARKADE, Ljubljana, Trg revolucije 18.

Z več kot 260 primerki posodja za pitje in natakanje je nakazan razvoj te vsakdanje potrebščine od prvih pojavov na naših tleh v obdobju neolitika (po letu 1.900 pr. n. št.) do današnjih dni. Od prvih lesenih in lončenih posod, ki so jih

odkrili v najdiščih na ljubljanskem barju, spremlja razstava razvoj pivskega posodja skozi štiri tisočletja do specializiranih oblik za posamezne pijače in različne priložnosti vse do današnjih dni. Razstavo sklone izbor industrijsko načrtovane in oblikovane steklovine naših najbolj priznanih oblikovalcev.

Razstava bo odprta vsak delavnik od 10. do 19. ure, ob nedeljah pa od 10. do 13. ure. Vodstvo za šolske skupine je organizirano, če se prej najavite po telefonu na št.: 24-453.

Literarni večer

Dijaki 3. a letnika gimnazije Brežice so pod vodstvom razredničarke, sicer pa profesorice francoščine Antolovič Ksenije, pripravili literarni večer. Pri pripravah, ki so trajale skoraj leto dni, sta sodelovala tudi prof. Kugler in prof. Gralič. V ponedeljek, 23. decembra so imeli že dve izvedbi. Recitali so pesmi francoskega pesnika Jacquesa Preverta v francoskem in slovenskem jeziku. Pesmi so prevedli dijaki. Obe izvedbi literarnega večera sta bili v prosvetnem domu v Brežicah. Kmalu bodo gostovali v Zagrebu in morda celo v Trstu.

ROVAN GORAN

Prva ljubezen

Vsak izmed nas ima srce. Jaz prav tako. Srce je motor, ki poganja kri. Srce pa je tudi hram, v katerem domuje ljubezen. Ste bili kdaj zares zaljubljeni? Jaz tudi.

Moje prvo službeno mesto je bilo prav romantično. Toda brez stanovanja za novega učitelja. Kam me bodo vtaknili? Na podstrešju je ena sobica. Brez pohištva. Kje naj dobim posteljo, stol, mizo? Tod žive dobri ljudje. Pojdi, sprašuj, prosil. Nekaj dni prespim na dveh kovčkih. Kmalu postaneta presti. Nato le izposim tri kose pohištva. In ročni voziček. Dež lije, jaz z vozičkom med bahavimi hišami. Na oknih polno radovednih obrazov. Pozdravljam na vse strani. Obrazi v oknih se smejejo. Pohištvo dobim pri priletni gospe. Voziček spolek, premajhen. Povlečem, mizica zdrkne na tla. Potegnem, končnica v blatu. Takrat tudi v zgodovinskem mestecu niso poznali asfalta. Pristopi brhko dekle. Pomudi mi dežnik. Tudi sama ga ima. Pripravljena mi je pomagati. In mi pomaga. Vsa je ponosna. In jaz tudi. Ne zmenim se za obraze v oknih. Kako ti je ime, sprašujem spotoma. Angelca, odgovarja. Jaz pa Silko, ji ponudim roko. Kar tikajva se, rečem, ji dam roko in ji sredi dežja gledam v lape modre oči. Ona rdi. Ampak — tovariš! Pomaga mi urediti sobico. Od nekod prinese vazico in v vaziči jesensko cvetje. Objamem jo. V obeh je drget. Poljub hitrejši od bliska. Ti moja Angelca! Izmuze se in zbeži. Nekam behavo se zleknem v roko-kajsko posteljo. Vse je tako lepo, toplo, čudovito. Pripravim oči, sanjam o lepi Angelci. Ah, božanska počutja!

Pa zbolil kolega. Moram ga nadomeščati. Sedmi razred sedemletke. In tam zadaj — Angelca. Učenka sedmega razreda. Oba rdiva.

pogled skozi šolsko okno

Ne vem, kaj govorim. Nekaj blebečem. Čez nekaj dni priroma pismo: Tovariš Silko, pojdite od tod, jaz ne morem, jaz ne smem, jaz sem vsa ...

Dobra upraviteljica mi je obljubila, da grem v štiri kilometre oddaljeno šolo. Tam bom sam svoj gospod. Naj je bilo tako ali drugače, tista prva ljubezen je ostala — vsaj kar zadeva mene, povsem nedotaknjena. En sam spomin — zelo razširjeno srce!

Koline

Tiste čase smo imeli slabe plače in veliko udarniških storitev. Jaz delam, delam delam ... Podnevi, zvečer, ponoči. Sekretar skoja, sekretar partije postavljata: ti to, ti ono, ti tretje, on četrto. Izgovora ni. Staja je bilo dovolj, zato sklenejo, da me sprejmejo v partijo. Zame čast, velika čast. Ampak poprej še malo preskušnje.

Pišem parole, kontrahiram, raznašam vabila, pomagam pri otroškem igrišču, delam na čisti, sekam v hosti, pa tudi morala je na višku. Sekretar partije kar naprej poudarja, da ponočevanje ni v skladu s partijo. Mladi smo preklemano prikrajšani, sekretar pa je že tako v tretje poročen. Tu in tam se drzno potrkat na okno in če se je odprlo ... Pustimo to, kar ni v skladu z moralno. Končno, kratka slovesnost. Govori ta, govori oni, tretji, četrti, brez zakuske postanem član, časopis prinese članek in jaz čez noč — junak. Moj želodec pa kar naprej prazen. Menze so slabo kuhale, desetkrat pregrete jedi, do kmečkih dobrot smo le redko prišli.

Pa se ponudi prilika. Nekaj dni po sprejetju me vpraša sofer avtobusa: Si ti Pedagogični Silko? Da, seveda sem. Kaj pa je? Tole je dala neka mamica iz tiste in tiste vasi. Potem je že zate. Hvala, stokrat hvala! Tečem s paketom v sobico, odprem in ... Ojoj! Pratica. Štiri partenke. Kakšnih šest mesenk in še nekaj prašičjega drobiža. Kdo neki pošilja? Samo nekaj besed: Glej, da ne boš vse naenkrat pospravil. Ja, mogoče je tale reč moja. Vredno si je zapomniti: pred dnevi sprejem, zdaj kmečka poslastica. Razumeva-joča snajilka Pavla vso stvar imenitno pripravi. Velikodušno odstopim mogoče petino. Ne vem natančno. Kak teden dni je želodec delal noč in dan. Takrat seveda brskam po Marxu in nekje preberem: Tudi nove ideje gredo skozi želodec ... Čez štirinajst dni pa skoraj grozilno pismo: Požrl si koline, ki sem jih posla sinu! Sramota! Pojem zvem, da je bil Pedagogični Silko tudi neki kovski vajenec. Poiščem ga, se opravičim, on pa, prava gora, tresk po moji rami: Na, najej se, mati je spet poslala, bo pa državi manj dala! Hm, spomnil sem se, da sem partijec, da so zakoni kontrahaje neizprosnji, jedel pa sem kljub vsemu. Hm, pa taka zavednost!

Brez ljudi, prostorov in opreme ni sodobne vzgoje

Mariborska pedagoška akademija skuša slediti najsodobnejšim tokovom v vzgoji in izobraževanju, toda še tako lepi načrti so jalovi, če ima študent manj kot 1 kv. m življenjskega prostora. Brez gradnje sodobne pedagoške akademije ni mogoče organizirati ustreznega procesa za usposabljanje pedagoških delavcev, zlasti še ne, če gre za dosti širše in bogatejše oblike dela, ki naj zajemajo priprave mladega človeka za usmeritev v pedagoški poklic, njegovo temeljno usposobitev in ves proces nadaljnega in dopolnilnega izpopolnjevanja.

Gradbeni načrti so že lep čas nared, vzporedno z njimi pa so delavci PA Maribor pripravili in sprejeli tudi temeljni dokument o vsebinskem in organizacijskem razvoju ustanove za sodobno usposabljanje učiteljev socialistične samoupravne šole. Zavedajo se namreč, da z ustaljenimi metodami in s klasično organizacijo dela ni več mogoče uresničevati niti družbenih niti učiteljev razvojnih potreb in smotrov. Z novimi statutarnimi spremembami poglobljajo samoupravljanje študentov, učiteljev in drugih delavcev, obenem pa z novo organizacijo študija po 19 katedrah omogočajo z interesi družbe in študentov skladnejšo in svobodnejšo izbiro študijskih smeri, odpirajo možnosti za tretje študijske predmete in interdisciplinarni študij, obenem pa skušajo tesneje povezovati teorijo s prakso in neposrednim raziskovalnim delom.

Mogoče je najzanimivejše to, da so poleg študijskih možnosti na katedrah odprli še vrsto notranjih centrov, ki bodo poglobljeno skrbeli za razvoj posameznih študijskih področij, potrebnih za sodobnejše usposabljanje učiteljev, razvoj ustanove in vzgojnoizobraževalne prakse tam, kamor odhajajo kadri, ki jih usposabljujejo.

Center za razvoj in raziskovanje načrtno organizira raziskovalno delo, usmerjeno v temeljne naloge, ki jih ima pedagoška kadrovska šola, zlasti še na področju razvoja didaktične dejavnosti. Lotevajo se zanimivih in nujno potrebnih raziskav, kakor npr. ovrednotenja spisovne razrežanke, geometrijske zložitivke, analize desetletnih zapazanj hospitacij in nastopov kandidatov pri strokovnih izpitih in diplomskih nastopih, celostnega pedagoškega ovrednotenja dela na osnovni šoli v Podčetrku itd. Nedvomno so to izvirni, družbeno potrebni in koristni posegi, ki krepijo in globlje osmišljajo celoten proces usposabljanja sodobnega učitelja. Prav gotovo ni zgolj naključje, da so prvi uvedli predlani samostojni predmet uvod v metodologijo pedagogike, psihologije in sociologije, ker si sodobnega učitelja brez teh prvih sploh ni mogoče več zamišljati. Center bo obenem skrbel prav za razvoj tega področja.

V KORAK S SODOBNOSTJO

Center za vzgojnoizobraževalno tehnologijo uvaja sproti dosežke znanosti in tehnike v pedagoški proces, skrbi za sprotno spoznavanje novosti za redne študente in učitelje ob delu, hkrati pa predstavlja najmodernejši didaktični kabinet, ki vpliva na delo pedagoške prakse na širšem območju. Hudo je le to, da si pedagoški delavci prizadevajo vzpostaviti takšno sodobno didaktično središče, na PA so že nabavili tudi opremo, npr. najsodobnejši sistem interne šolske televizije, pa vse skupaj tiči v zabojih, ker še ni prostorov, kamor bi to vgradili.

Center za permanentno izobraževanje skrbi za priprave in izvajanje posebnih študijskih programov za študente in pedagoške delavce iz prakse, ki jih sproti narekujejo spremembe v stroki, družbenem razvoju in potrebe po dopolnilnem izobraževanju. Sem bi lahko šteli tudi priprave za odprtje študijske smeri za usposabljanje učiteljev za pouk družbeno-moralne vzgoje, ki je 7. decembra steklo kot prvo v Jugoslaviji na mariborski pedagoški akademiji, čeprav je zato dal temeljne spodbude mariborski marksistični center, vendar z delavci pedagoške akademije.

Razumljivo, da bo center lahko zaživel širše, z dopolnilnimi programi za vsa področja, ko bo lahko razvil močnejše sodelovanje, zbral dovolj ljudi in dobil močnejšo družbeno podporo.

Zlasti zanimiva je bila spodbuda zavoda za zaposlovanje delavcev v Celju, ki je skupaj z gospodarskimi organizacijami osmih občin celjskega območja začutil potrebo po boljšem, trajnejšem poklicnem usmerjanju v celotni vzgoji in izobraževanju ter hkrati doumel,

da učitelji za to še niso dovolj usposobljeni. PA Maribor je njihov predlog sprejela in se lotila razvoja centra usposabljanja učiteljev za poklicno usmerjanje, ker ve, da ni dovolj sicer hvalevredno delo poklicnih svetovalnic, ki z diagnostičnimi sredstvi ugotavljajo le posledice dolgotrajnega razvojnega procesa otroka, temveč je potrebno k razvoju sposobnosti in iskanju dejavnosti, najustrežnejših poznejšemu poklicu, mlademu človeku v celotnem razvoju ves čas ustrezno pomagati. Osnovna šola v Podčetrku, ki je v tako usmerjanje vložila že ogromno naporov, je s sporazumom z mariborsko PA pripravljena razvijati svojo prakso kot ogledno središče za tako usposabljanje. To je dobra osnova, da bi se takšen center razvil v prostorih opuščene podružnične šole v Olimju, kjer bi lahko seminaristi in hospitant prebivali.

Center za pedagogiko prostega časa, ki ga je pedagoško-znanstveni svet sprejel v razvojni osnutek na decembrski seji, je nujen odziv na sodobne razvojne potrebe predšolske in osnovnošolske vzgoje. Mariborska pedagoška akademija je dojela pomen prostega časa za vzgojo že pred leti, ko je prva v Jugoslaviji uvedla v študijski program metodiko prostovoljnih dejavnosti, vendar je to zmogla le na oddelku za razredni pouk, čeprav je popolnoma jasno, da bi to področje morali temeljito poznati tudi vsi učitelji v višjih razredih osnovne šole in še drugi. Celodnevne šole si ni mogoče zamišljati brez ustreznega upoštevanja prostega časa, ki je lahko bistvenega pomena za dosego vzgojnih smotrov v svobodnem razvoju samoupravne socialistične osebnosti. Center za pedagogiko prostega časa skrbi za usposabljanje učiteljev za delo z mladino v prostem času, za razvoj metodike prostovoljnih dejavnosti in tudi najrazličnejših dejavnosti prostega časa, ustrezno razvija raziskovanje tega področja in vgrajuje ustrezne vsebine v študij pedagoških delavcev ter se povezuje z drugimi ustanovami, ki se ukvarjajo s problematiko prostega časa.

NAČRTI PREHITEVAJO RAZMERE

Vsi taki napor jasno kažejo, da se mariborska pedagoška akademija dobro zaveda vloge in sodobnih družbenih potreb, zastavlja jasne razvojne načrte, s katerimi nedvomno prehitava razmere, v kakršnih je, vendar pa prav s tem upravičeno in dosledno opozarja vse dejavnike, ki so odgovorni zagotoviti ustrezne delovne razmere tako družbeno pomembni ustanovi, kot je kadrovska šola za pedagoške delavce. Brez dobrega pedagoškega središča ni mogoče uresničiti načrtov vzgojnoizobraževalnih ustanov, ki naj zagotavljajo enakovredne možnosti v razvoju naše mladine, pa najsi gre za ljubljansko ali mariborsko akademijo, saj nobena nima delovnih razmer, kakršne bi morala imeti, če bi morala imeti, če bi bila desetkrat družbeno manj pomembna, kakor je v resnici. Vse to je tesno povezano z razvojem učiteljevega poklica, saj ni dovolj samo pridobiti mladega človeka za pedagoški poklic, temveč mu je treba tudi jasno zagotoviti razvojno perspektivo in napredovanje ob delu do vrha njegovih možnosti in družbene uveljavitve.

Popolnoma razumljivo, da ostanejo vse nove oblike dela in centri samo v zametkih, dobra volja ustvarjalcev razvojnih načrtov pa jalova, če slednjic ne bomo sprevideli, da ni mogoče brez večje družbene škode niti za trenutek več odlašati z gradnjami obeh slovenskih pedagoških središč. V Mariboru imajo povsem pripravljene gradbene načrte, vsebinski programi so tu, vse je pripravljeno za delo oddelkov za knjižničarje in vzgojitelje, pogovori za sklepanje samoupravnih sporazumov s pedagoškimi gimnazijami v Celju, Murski Soboti in Mariboru so domala končani, toda v razmerah, v kakršnih je mariborska akademija, večjega števila študentov sploh ni mogoče vpisati, saj ni prostora. Ali je samoupravljanjem, delegatom, ki se bodo odločali, potrebno povedati še kaj več? Podatki so dovolj zgovorni, v sedanjosti pa smo odgovorni za prihodnost, za razvojne možnosti vseh mladih.

Predsednik komisije za razvoj pedagoške akademije v Mariboru mag. RUDI LEŠNIK

6. kongres Zveze društev matematikov, fizikov in astronomov Jugoslavije

Vsaki pet let je kongres Zveze DMFAJ. Letos ga bo pripravilo na novo ustanovljeno društvo SAP Vojvodine. Na kongresu bo potekalo delo v več sekcijah, pripravljena bodo pregledna predavanja o današnjem stanju posameznih panog matematike, fizike in astronomije, bolj specialna predavanja, znanstvena in strokovna metodična sporočila ter razprava o problemih popularizacije matematike, fizike in astronomije.

Vabimo vse slovenske matematike, fizike in astronome, da se do 15. februarja 1975 prijavijo na kongres. Po prvi prijavi bodo dobili nadaljnja sporočila na svoj naslov.

Prijave sprejema: Zavod za fiziko in matematiko Univerziteti Novi Sad, dr. Ilije Đuričića 4

D. MODIC

Obvestilo o seminarju za pridobitev pedagoške izobrazbe

Oddelek za pedagogiko in oddelek za psihologijo na filozofski fakulteti nameravata prirediti od 12. do 15. februarja 1975 pedagoško-psihološki seminar za vzgojitelje v srednješolskih domovih in učitelje srednjih šol z visoko izobrazbo. Namen seminarja je olajšati pripravo na izpit za pridobitev pedagoške izobrazbe, kakršna se od njih zahteva s priloženo pravilniko o pridobitvi pedagoške izobrazbe za učitelje srednjih šol in vzgojitelje v domovih za učence teh šol (Uradni list SRS, št. 40-3111/68, Objave XX, št. 1-4/69).

Udeleženci naj bi se vsaj z glavnimi izpitnimi temami seznanili že pred seminarjem zato, da bi ta lahko potekal čimbolj v obliki razprave. Interesenti za udeležbo naj se (s svojim naslovom)

prijavijo tajništvu filozofske fakultete, Ljubljana, Aškerčeva 12, do 5. februarja 1975. Če bo dovolj prijav (kandidati za seminar bodo o tem pravočasno obveščeni), se bo seminar pričel v sredo, 12. februarja ob 8. uri, na filozofski fakulteti v sobi št. 416/IV.

Tajništvo filozofske fakultete

Absolventi PA

Pedagoška akademija v Ljubljani vabi svoje redne absolvente ter izredne študente in absolvente, da se udeležijo pogovorov, na katerih se želimo dogovoriti o nadaljnjih oblikah študija in opravljanju izpitov. Na pogovorih bi radi pojasnili nekatere probleme, ki so nastali zaradi spremenjenih programov študija.

Pogovori bodo v soboto, 1. februarja 1975 ob 9. uri v prostorih posameznih oddelkov:

— specialni pedagogi	Krekov trg 1/I
— biologija-kemija	Krekov trg 1/I
— matematika-fizika	Krekov trg 1/II
— razredni pouk	Krekov trg 1/II
— tehnični pouk	Gorupova 6
— slovenski jezik, srbski in hrvaški jezik,	
knjižničarstvo	Stari trg 34
— tuji jeziki	Stari trg 34
— zgodovina in geografija	Stari trg 34
— glasba in likovni pouk	Stari trg 34

Delavci pedagoške akademije v Ljubljani si bomo prizadevali, da bi že v letnem semestru 1974/75 prilagodili oblike in program izrednega študija željam naših študentov, obenem pa želimo znova spodbuditi k študiju vse tiste, ki so ga iz kakršnihkoli razlogov prekinili.

Upamo, da bomo tako pospešili študij naših študentov in jim omogočili, da ga čimprej tudi uspešno končajo.

PEDAGOŠKA AKADEMIJA V LJUBLJANI

Obiščimo planetarij

tehniškega muzeja Slovenije na univerzi v Ljubljani (vhod iz Gosposke ulice)

V tehničnem muzeju Slovenije imamo majhen planetarij; v njem je ponazorjena slika zvezdnega neba, projicirana v notranjost polkrogle s premerom 8 metrov.

Poleg polkrožne kupole je glavni del planetarija votla krogla premera 22 cm z 31 projektorji. V vsakem je nameščena precizno izdelana tenka kovinska ploščica, vanjo pa so vrezane odprtine za posamezne zvezde. Ploščice so v krogli razporejene tako, da projicirane na polkrožno kupolo dajejo sliko neba, kot ga vidimo v naravi.

Ob projekcijski krogli so nameščeni posebni projektorji za Sonce in Luno, za pet planetov, vidnih s prostimi očmi, in za Rimsko cesto. Položaje Sonca, Lune in planetov, ki se glede na zvezde neprestano spreminjajo, naravnaravmo v planetariju ročno, po podatkih astronomskega koledarja.

Projekcijska krogla, vrtljiva okoli namišljene nebesne osi, katere lego lahko poljubno nagibamo, je na posebnem podstavku. Na njem so tudi dodatni projektorji osnovnih krogov, ki jih sicer v naravi ne vidimo, potrebni pa so pri razlaganju pojavov na nebu. Take dodatne projektorje imamo za horizont, meridian, ekliptiko, nebesni ekvator, časovni in vertikalni krog.

Zvezdno nebo v planetariju je posejano s približno 3500 s prostim očesom vidnimi zvezdami, kot jih lahko občudujemo le v jasni noči z visoke gore. Kakor v naravi, vidimo tudi na umetnem nebu zvezde različnih svetlobnih velikosti, ko skupinsko povezane sestavljajo posamezna ozvezdja.

Navedeno dnevno gibanje zvezdnega neba, ki traja v naravi 24 ur, ponazorimo v planetariju v kratkih dveh minutah. Pri tem lahko opazujemo podobo neba podnevi, ko sicer zvezd ne vidimo. To daje možnost, da ob sliki zimskega neba opazujemo tudi poletna ozvezdja in narobe. V planetariju lahko projiciramo videz zvezdnega neba ob vsaki uri v preteklosti ali prihodnosti. To omogoča, da si že pred pojavom, ki ga želimo opazovati v naravi, ogledamo takratni položaj zvezd na umetnem nebu. Taki vnaprej predvideni pojavi so npr. različni kometi, mrk Sonca ali Lune, roji utrinkov, medsebojna prekrivanja nebesnih teles, v zadnjem času pa tudi pojavi umetnih satelitov.

Konstrukcija planetarija omogoča, da se vrtilna os projekcijske krogle nagiba tako, da si poleg zvezdnega neba ob kateremkoli času lahko ogledamo tudi videz neba na poljubnem kraju na Zemlji. Tako lahko opazujemo nebo na ekvatorju, kjer se zvezde pravokotno dvigajo iz horizonta in v njem tudi pravokotno zatonejo, ali pa nebo na severnem polu, kjer krožijo zvezde vzporedno s horizontom in je Severnica v zenitu, Sonce pa kroži pol leta nad in pol leta pod horizontom.

Podrobno se lahko seznanimo z orientacijo na Zemlji po zvezdah, Soncu in Luni, z določanjem geografskih koordinat ali z določanjem časa po zvezdah. Konstrukcija omogoča tudi ponazoritev neba ob poljubnem zgodovinskem dogodku ali podobo neba za več stoletij vnaprej.

Skupinski obisk planetarija je koristen za posamezne razrede osnovnih šol, da lahko utrjujejo učno snov iz zemljepisa. Učenci se ne seznanijo samo z nebom in z vzhajanjem in zahajanjem zvezd zaradi vrtenja Zemlje, pač pa tudi z navideznim gibanjem Sonca po ekliptiki, ob najkrajšem in najdaljšem dnevu ali ob enakonočju.

Planetarij je zanimiv tudi za zahtevnejše obiskovalce in za visokošolska predavanja iz astronomije, višje geodezije in matematične geografije. Nazorno je možno obrazložiti dnevno spremembo pozicijskega trikotnika, 26000-letno precesijo Zemljine osi, določevanje zvezdnega časa itd.

Na željo posameznih skupin je mogoče v planetariju organizirati različna tematska predavanja. Ta lahko rabijo kot uvod v snov, ki jo nameravamo obravnavati, ali pa kot utrjevanje snovi, ki je že predelana. Obravnavamo lahko položaj Sonca ob različnih letnih časih, naš planetni sistem, orientacijo na nebu, orientacijo na terenu po zvezdah, Ptolomejev in Kopernikov svetovni sistem, določanje geografskih koordinat, čas in časovno razdelitev, Zemljo v vesoljskem prostoru, ekliptiko in živalski krog, nebesne koordinatne sisteme in pozicijski ali navtični trikotnik, slike ozvezdij, navidezno in pravo gibanje planetov, zvezde nadobzornice, podobzornice in vzhajalke, značilne položaje nebesnih teles itd.

Z vzdrževanjem planetarija in organiziranjem stalnih in občasnih predavanj omogoča tehniški muzej Slovenije širokemu krogu ljudi, da se seznanja s pojavi na nebu. Omogoča pa tudi poglobljeno strokovno in pedagoško delo iz zemljepisa in astronomije na vseh ravneh našega šolstva.

Planetarij je bil kot prvi v Jugoslaviji postavljen leta 1961. Geodetsko komunalni oddelek FAGG ga je namestil s 6-metrsko provizorično platneno kupolo v prirodoslovnem muzeju v Ljubljani. Leta 1966 ga je prevzel TMS in zgradil v poslopju univerze v Ljubljani 8-metrsko kupolo. Ustrezno večji kupoli je bilo potrebno preurediti optične projektorje osnovnih krogov, kar so izvedli domači strokovnjaki. Tako se je TMS uvrstil med tehniške muzeje, ki imajo v svojem sestavu planetarij, kot npr. tehniška muzeja v Zagrebu (1963) in v Muenchnu (1923).

Pri pis:

Planetarij tehniškega muzeja Slovenije je v Ljubljani, Trg revolucije 11, v palači univerze (vhod iz Gosposke ulice). Predavanja so lahko vsak delavnik med 8. in 18. uro. Prijavite se vsaj dva dni prej na upravi tehniškega muzeja Slovenije, telefon 317-588 ali 321-383.

Vstopnina je enotna in znaša 2 din. Planetarij lahko sprejme hkrati do 60 obiskovalcev. Predavanje traja približno 45 minut.

PUTNIK

organizira

ogled 13. mednarodne razstave učil v NUERNBERGU

DIDACTA

- 4-dnevno avtobusno potovanje z odhodom 9. 3.
- 1-dnevno avionsko potovanje z odhodom 11. 3.
- 2-dnevno avionsko potovanje z odhodom 12. 3.

Prijave sprejemajo poslovalnice PUTNIKA do zasedbe razpoložljivih mest. Bralci PROSVETNEGA DELAVCA imajo 10-odstotni POPUST pri prijavi do 30. 1. in če ob prijavi predložijo kupon.

Kupon
S PUTNIKOM NA DIDACTO
10% POPUST

Smučarji, pojdite z nami v Slovaške Tatere

kjer je 150 cm snega

Smučišča za začetnike in izurjene smučarje
Večdnevni aranžmani z letalom ali avtobusom — odhodi od
18. januarja do 8. februarja
Možnost plačila na obroke!

ALPE ADRIA

Ljubljana, Gosposvetska 4, tel. 311-164

OSNOVNA ŠOLA XIV. DIVIZIJE DOBRNA

razpisuje prosto delovno mesto
učitelja za razredni pouk.

Na voljo je samska soba.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Zaposlitev išče

Profesorica biologije z večletnimi izkušnjami pri pouku kemije in blagoznanstva išče ustrezno zaposlitev v Ljubljani ali bližnji okolici. Naslov v uredništvu Prosvetnega delavca.

Obvestilo

V kolofonu prve letošnje številke lahko preberete, da se je letna naročnina Prosvetnega delavca zvišala za posameznike od 30 na 50 dinarjev in za ustanove od 55 na 80 dinarjev. Menimo, da tega ni treba posebej pojasnjevati ali se celo opravičevati. Živimo pač v času, ko cene nenehno naraščajo.

Seznani vas moramo s podatkom, da bodo tako pridobljena sredstva zadoščala komaj za kritje tiskarskih stroškov in storitev, poštne in materialnih izdatkov. Upamo, da bomo druge izdatke krili deloma z dotacijami, deloma z oglasi in razpisi — posebno pa še z vašo pomočjo: širite svoj list! Čim več bo naročnikov, tem več bomo imeli možnosti ne le za redno izhajanje, pač pa tudi za izboljševanje kakovosti lista!

Ur edništvo in uprava
Prosvetnega delavca

prosvetni delavec

List izdajata republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS in izobraževalna skupnost SRS — Izhaja štiri-najstrednevo med šolskim letom — Ureja uredniški odbor.

Direktorica in glavna urednica Neža Maurer, odgovorna urednica Marjana Kunej, tehnična urednica Tea Dominko.
Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/1, telefon 315-585.

Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1/1, telefon 22-284, poštni predal 355-VII.

Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Letna naročnina: 50 din za posameznike, za šole in druge ustanove 80 din. Št. tek. računa 50100-601-16915
Tiska ČZP Ljudska pravica. ISSN 0033-1643

Po mnenju sekretariata za prosveto in kulturo SR Slovenije je list „Prosvetni delavec“ prost temeljnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko I. odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu).

Radenci

Številne težave

V začetku novembra je bila v Radencih širša javna razprava o problemih, s katerimi se pri svojem delu srečujejo člani delovne skupnosti radenske osnovne šole. Oddelki šole so nameščeni v več kot štiri desetletja stari zgradbi. Potem ko so preuredili učiteljska stanovanja v delovne prostore, so za šolsko delo usposobili šest učilnic. Vse to pa je za 13 oddelkov še vedno premalo. Že zdaj dela en oddelk v prostorih nekdanjega vrtca. V naslednjem šolskem letu bodo morali pridobiti dodatne zunanje prostore ali uvesti tretjo izmeno. Predvidevajo namreč, da se bo število oddelkov povečalo na 16. Na novo bodo vpisali 62 otrok, nekatere prevelike oddelke (v posameznih razredih imajo tudi do 37 otrok) pa bodo morali deliti.

Šola ima izdelan idejni načrt za adaptacijo in dozidavo. Pojavlja pa se vprašanje, kako zagotoviti potreben denar. Prenovitev in gradnja prizidka bi po sedanjih izračunih stala okrog 4 milijone dinarjev. Proračun radgonske občine pa je že tako zelo obremenjen z odplačevanjem anuitet (v glavnem gre za vzgojnoizobraževalne objekte), da v prihodnjem letu iz tega vira ne bodo mogli dobiti denarja. Krajevna skupnost Radenci je že leta 1971 razpisala samoprispevek, pa tudi organizacije združenega dela so pripravljene prispevati svoj delež. Kljub vsemu pa javna razprava ni nakazala hitre in učinkovite rešitve. Prosvetni delavci razvitega območja, saj delajo v težkih razmerah. Poleg prostorske stiske pesti radenske prosvetne delavce še pomanjkanje kabinetov, premajhna kuhinja, neustrezne sanitarije itd. Za takojšnje reševanje problemov radenske šole pa se za-

Komisija za medsebojna delovna razmerja pri OSNOVNI ŠOLI IVAN SKVARČA Zagorje ob Savi

razpisuje prosto delovno mesto:

- učitelja matematike, P, PRU ali abs. PA na matični šoli — za določen čas
- učitelja angleškega jezika, P, PRU, abs. PA na podružničnih šolah — za določen čas.

TEMELJNA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST LOGATEC

razpisuje prosto delovno mesto
šolskega socialnega delavca za nedoločen čas.

Pogoj: višja izobrazba ustrezne smeri.
Rok prijave: 15 dni po objavi razpisa.

GIMNAZIJA FRAN MIKLOŠIČ LJUTOMER

razpisuje prosto delovno mesto učitelja matematike in fizike — profesor ali predmeti učitelj.

Zagotovljeno družinsko stanovanje.
Nastop službe 1. februarja 1975.

Prijave sprejema ravnateljstvo gimnazije 15 dni po objavi v Prosvetnem delavcu.

Zavod za udžbenike i nastavna sredstva obvešča

prosvetne delavce

da so v knjižnici MARKSISTIČKO OBRAZOVANJE NASTAVNIKA

»Marksizam i nastava«

izšle tele knjige:

	Cena
dr. Bogdan Šešić: RAZVOJ I SAYREMENI PROBLEMI FILOZOFIJE MARKSIZMA	50,00
dr. Milorad Bertolino: MATEMATIKA I DIJALETIKA	25,00
dr. Dragiša Ivanović: O NEKIM IDEJNIM PITANJIMA U NASTAVI FIZIKE	22,00
dr. Jakov Danon: IDEJNOST U BIOLOGIJI I SRODNIM DISCIPLINAMA	25,00
mr. Milan Raspopović: FIZIKA I DIJALETIKA	15,00
dr. Ernest Stipanić: MATEMATIKA I MATEMATIČKO OBRAZOVANJE	15,00

Knjigo „Matematika i marksističko obrazovanje“ dr. Ernesta Stipanića je izdal zavod v sodelovanju z matematičnim inštitutom in klubom matematikov „Arhimedes“ iz Beograda. V pripravi sta in bosta natisnjeni tudi knjigi:

dr. Milovan Radovanović: MARKSIZAM I GEOGRAFIJA	18,00
dr. Vojin Dajović: IDEJNI PROBLEMI NASTAVE MATEMATIKE	18,00

Knjige te knjižnice so natisnjene v latinici.

Lahko jih kupite v knjigarnah ali v knjigarni zavoda Beograd, Kosovska ul. 45.
Izdajatelj: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 11000 Beograd, Obilićev venac št. 5/IV,
telefon oddelka za prodajo: 623-231 in 623-275.

SMUČANJE V AVSTRIJI (180 km od Ljubljane)

v smučarskih centrih Reichenfels in Klippitzthoerl (Saualpe), na meji med avstrijsko Koroško in Štajersko. 7 polnih penzionov, neomejena uporaba vseh žičnic, uporaba zimskega bazena in saune. Namestitev v alpskih hotelih v bližini smučišč. Ceste pluzene, smučišča odlično vzdrževana. Cena enotedenskega paketa od 1350 do 1800 din. Aranžmaji so predvideni predvsem za avtomobiliste. Za večje skupine (25 oseb) organiziramo avtobusne prevoze. Posebni popusti že za skupine od 10 oseb naprej. Otroci do 10 let imajo od 20 do 50 odstotkov popusta.

Z ljubljanskim GENERALTURISTOM na smuko!

FILIALA ZA SLOVENIJO
61000 LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA 7, TELEFON:
21-206, 21-908, 23-275

vzemajo tudi starši, saj bo lahko šola sprejela v varstvo le zelo malo otrok.

L. S.

OSNOVNA ŠOLA SAVO KLADNIK SEVNICA

razpisuje prosti delovni mesti:

- učitelja za slovenski jezik, P ali PRU, za nedoločen čas. Nastop službe 1. februarja 1975.
- učitelja za slovenski jezik in angleščino (lahko je samo angleščina), P ali PRU, za določen čas. Nastop službe 1. februarja 1975 do 30. 6. 1975. Stanovanje po dogovoru.

Rok prijave: 15 dni po objavi razpisa. Kandidati naj pošljejo prijavo na naslov: Osnovna šola Savo Kladnik Sevnica — razpisna komisija. O izbiri bodo obveščeni v 7 dneh po končanem razpisu.

IZVRŠNI SVET SKUPŠČINE OBČINE KRANJ

razpisuje prosto delovno mesto

ravnatelja poklicne tekstilne šole v temeljni organizaciji združenega dela šolski center za tekstilno in obutveno stroko Kranj v sestavi tekstilnega centra Kranj.

Pogoji:

Učitelj srednje šole z dokončano najmanj višjo izobrazbo, ki izpolnjuje glede izobrazbe tudi druge z zakonom določene pogoje: najmanj 5 let izobraževalne prakse ter opravljen strokovni izpit. Kandidati morajo imeti tudi ustrezne moralno-politične lastnosti. Na razpisnem delovnem mestu se lahko zaposlijo 1. februarja 1975.

Rok za prijavo je 15 dni po objavi.

Kandidati naj vložijo prošnjo, kolkovano z 2,00 din, življenjepis, dokazila o izobrazbi, strokovnem izpitu in delovnih izkušnjah ter potrdilo o nekaznovanju in da niso v preiskavi na naslov: Izvršni svet skupščine občine Kranj, Trg revolucije 1, 64001 Kranj.